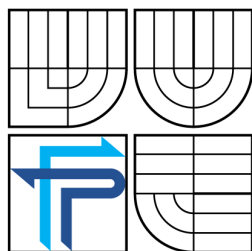

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV EKONOMIKY

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF ECONOMICS

FINANCOVÁNÍ Z ESF

FINANCING FROM ESF

DIPLOMOVÁ PRÁCE
MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

BC. DITA KALOUSKOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

ING. HELENA HANUŠOVÁ, CSC.

BRNO 2008

Anotace

Cílem této diplomové práce je objasnit fungování strukturálních fondů EU a především přiblížit možnosti čerpání z Evropského sociálního fondu v období 2007 – 2013. Práce se snaží systematicky postihnout téma regionální politiky – od jejího samotného principu až po konkrétní využití jejích nástrojů za účelem splnění vytýčených cílů. Práce má poskytnout praktické informace a rady pro potenciální žadatele o dotaci a zároveň vyjmenovat rizika a nástrahy, které mohou vzniknout v kterékoliv fázi projektového cyklu.

Annotation

The aim of this master thesis is to make the EU structural funds functioning clear and to show the possibilities of the European social fund utilization in 2007 - 2013 period. The thesis tries to cover systematically the regional policy issues - from its principal to the specific use of its instruments in order to fulfil set objectives. The thesis should give practical information and advice for potential grant applicants and also show the main risks and traps arising in every part of project cycle.

Klíčová slova

Evropská unie, regionální politika, strukturální fondy, Evropský sociální fond, operační program, projekt, finanční alokace, období 2007 – 2013

Key words

European Union, regional policy, structural funds, European social fund, operational programme, project, financial allocation, 2007 - 2013 period

KALOUSKOVÁ, D. *Financování z ESF*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2008. 72 s. Vedoucí diplomové práce Ing. Helena Hanušová, CSc.

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně.
Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušila autorská
práva (ve smyslu zákona č.121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících
s právem autorským).

V Brně, dne 20. 5. 2008

.....

podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí své diplomové práce Ing. Heleně Hanušové, CSc. za pomoc a cenné rady poskytnuté v průběhu tvorby celé diplomové práce.

Také chci poděkovat Mgr. Janě Křištoforyové za poskytnutí informací a rad nezbytných ke zpracování tohoto díla.

Obsah

1 Úvod	9
2 Vymezení problému a cíle práce	10
3 Teoretická východiska práce	11
3.1 Regionální politika	11
3.2 Cíle regionální politiky 2007 – 2013	12
3.2.1 Konvergence	12
3.2.2 Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	12
3.2.3 Evropská územní spolupráce	12
3.3 Principy regionální politiky	13
3.4 Nástroje regionální politiky	15
3.4.1 Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)	16
3.4.2 Evropský sociální fond (ESF)	16
3.4.3 Kohezní fond (KF)	17
3.5 Regiony soudržnosti	18
3.6 Strategické dokumenty regionální politiky	21
3.6.1 Strategické obecné zásady společenství (SOZS)	21
3.6.2 Národní rozvojový plán 2007 – 2013 (NRP)	21
3.6.3 Národní strategický referenční rámec (NSRR)	22
3.6.4 Operační programy (OP)	23
3.7 Horizontální témata	25
3.8 Finanční alokace na období 2007 – 2013	26
4 Analýza problému a současné situace	28
4.1 Evropský sociální fond	28
4.2 Programy financované z Evropského sociálního fondu	30
4.2.1 Operační program lidské zdroje a zaměstnanost	30
4.2.2 Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost	31
4.2.3 Operační program Praha Adaptabilita	32
4.3 Finanční alokace do ESF	33
4.4 Křížové financování	34
4.5 Projekt	35

4.5.1 Příprava projektu.....	37
4.5.2 Logický rámcový přístup	39
4.5.3 Definování projektu	40
4.6 Projektový cyklus a jeho fáze.....	42
4.7 Finanční toky strukturálních fondů.....	45
5 Vlastní návrhy řešení a jejich přínos	50
5.1 Praktické aspekty projektů a rizika pro jejich příjemce.....	50
5.2 Desatero úspěšného projektu.....	56
6 Závěr	59
Použité zdroje.....	61
Seznam použitých zkratek	64
Seznam tabulek a grafů.....	66
Seznam příloh	67
Přílohy	68

1 Úvod

Vzhledem k tomu, že se Česká republika připojila roku 2004 k členským státům Evropské unie, týká se politika hospodářské a sociální soudržnosti také jí. Tato politika představuje solidaritu více vyspělých států EU vůči těm méně rozvinutým. Díky této politice může Česká republika již ve druhém období a tedy pátým rokem čerpat peníze z fondů EU. Ačkoliv zlí jazykové tvrdí, že prostředky, které jsou České republice přiděleny formou strukturálních fondů, jsou vykompenzovány jejím členským příspěvkem, ekonomické studie prokazují, že ČR je a ještě minimálně dokonce tohoto programovacího období bude čistým příjemcem evropských peněz.

„I v roce 2007 České republika získala z evropského rozpočtu více, než do něj odvedla a nadále tak zůstává čistým příjemcem z rozpočtu EU. Čistá pozice za rok 2007 dosáhla 17 mld. Kč a je výrazně lepší než v předchozím roce, kdy dosáhla 6,7 mld. Kč. Zisk 17 mld. Kč je dokonce nejlepší od vstupu ČR do EU.

Příjmy z rozpočtu EU v roce 2007 dosáhly 49,1 mld. Kč a byly tak o 12 mld. Kč vyšší než v předchozím roce. Naše odvody do evropského rozpočtu činily 32,1 mld. Kč a oproti roku 2006 se zvýšily jen o 1,7 mld. Kč.

Za pozitivní bilanci ČR vůči rozpočtu EU stojí zejména příjmy ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU, které včetně zálohových plateb na programové období 2007-2013 činily celkem 27,6 mld. Kč. Další výraznou příjmovou položku tvoří prostředky určené na Společnou zemědělskou politiku (19,2 mld. Kč), tvořené hlavně přímými platbami (8,9 mld. Kč) a prostředky na rozvoj venkova (8,4 mld. Kč).“¹

Bez pochyby je však téma strukturální pomoci EU často diskutované. Přestože si část veřejnosti stěžuje na nepřehlednost celého systému této pomoci, stále více se lze setkat s vizuálními znaky strukturální pomoci na nejrůznějších místech, což dokazuje, že tato pomoc je prospěšná a efektivní. Je otázkou dlouhodobějších studií, zda strukturální pomoc je opravdu procesem, který přispívá k posilování konkurenceschopnosti, rozvoji moderní a konkurenceschopné společnosti, vyváženému, harmonickému rozvoji území a profitu společnosti i jednotlivců, avšak například v oblasti zaměstnanosti jsou

¹ <http://www.euroskop.cz/47499/121508/clanek/rozpocet-eu/ceska-republika-a-rozpocet-eu/>

viditelné již nyní nové možnosti, otevřené pro znevýhodněné osoby, jako jsou matky po mateřské dovolené, osoby nad 50 let či osoby jinak sociálně vyloučené.

2 Vymezení problému a cíle práce

Tato práce si klade za cíl charakterizovat a popsat politiku hospodářské a sociální soudržnosti, její cíle i nástroje a přiblížit fungování celého dotačního systému. Vzhledem k tomu, že téma strukturálních fondů je velice komplexní a široké, práce si neklade za cíl být vyčerpávajícím popisem a hodnocením strukturální politiky. Jejím cílem je spíše vytvořit uživatelskou příručku, která provede čtenáře od nejobecnějších témat po konkrétní a eventuálně pomůže k rozhodnutí nějaký projekt realizovat.

Cílem je popsat programové období 2007 – 2013, popsat především Evropský sociální fond a operační programy z něj financované. Práce se zabývá také finanční alokací na toto období, rozdělenou podle několika kritérií.

Posledním cílem této práce je poukázat na rizika a nedostatky strukturálních fondů nejen v oblasti jejich řízení, ale především u příjemců, žadatelů nebo potenciálních žadatelů o dotaci a poradit, jak se těchto chyb vyvarovat.

3 Teoretická východiska práce

Tato kapitola se zabývá vysvětlením základních pojmů nutných k pochopení strukturálních fondů a systému, do kterého zapadají. Předložena je zde finanční alokace na nové programovací období 2007 – 2013 a cíle a nástroje regionální politiky pro toto období.

3.1 Regionální politika

Regionální politika, nazývaná též politika hospodářské a sociální soudržnosti (dále jen HSS), patří mezi nejvýznamnější aktivity EU. Je obecně chápána jako koncepční aktivita, jejímž smyslem je podporovat harmonický a vyvážený rozvoj regionů, snižování nezaměstnanosti a rozvoj lidských zdrojů, snižování regionálních rozdílů, ochrana životního prostředí a zabezpečení rovných příležitostí pro muže i ženy. Jinými slovy regionální politika má za úkol zasahovat na trhu tak, aby došlo ke snížení rozdílů mezi regiony, vzniklých jako následek působení tržních sil. HSS je tak vlastně odrazem principu solidarity uvnitř Evropské unie, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj chudších států a regionů a pomáhají tak zlepšovat kvalitu života obyvatel celé Evropské unie.²

Důvod, proč řada států obrací svoji pozornost na problematiku řešení regionálních problémů, spočívá především v poznání, že právě vyvážený a trvale udržitelný rozvoj regionů velmi významně přispívá k celkové prosperitě dané země.

K uskutečňování regionální politiky musí politická reprezentace každého státu zabezpečit splnění tří základních podmínek: existenci programů (strategií) regionálního rozvoje ve formě tzv. programových dokumentů, které specifikují priority, cíle a opatření k jejich dosažení, dále zajištění zdrojů na realizaci programů a strategií a vytvoření institucionálního rámce pro přípravu programových dokumentů, realizaci programů a projektů

² Více viz. Fiala, Pitrová (2003) str. 440 nebo Dočkal ed. (2006) str. 17.

3.2 Cíle regionální politiky 2007 – 2013

3.2.1 Konvergence

Cíl Konvergence je stanoven jako podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů na úrovni NUTS II s hrubým domácím produktem (HDP) na obyvatele nižším než 75 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii. Dále jsou k čerpání z tohoto cíle způsobilé státy, jejichž hrubý národní důchod (HND) na obyvatele je nižší než 90 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii. Tento cíl je financovaný z Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF), Evropského sociálního fondu (ESF) a Kohezního fondu (KF) a v České republice pod něj spadají všechny regiony soudržnosti s výjimkou Hl. m. Prahy.³

3.2.2 Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Jde o podporu regionů na úrovni NUTS II nebo NUTS I, které přesahují limitní ukazatele pro zařazení do cíle Konvergence. Tento cíl je financovaný z ERDF a ESF a v České republice pod něj spadá Hl. m. Praha.⁴

3.2.3 Evropská územní spolupráce

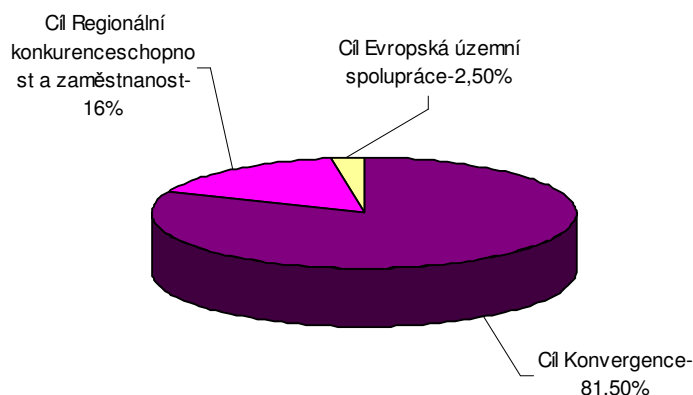
Cílem Evropské územní spolupráce je podpora přeshraniční spolupráce regionů na úrovni NUTS III nacházejících se podél všech vnitřních a některých vnějších pozemních hranic a všech regionů úrovně NUTS III podél námořních hranic, které jsou od sebe obecně vzdáleny nejvýše 150 kilometrů. Dále je podporována meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů. Tento cíl je financovaný z ERDF a v České republice pod něj spadají všechny regiony.⁵

³ Fondy Evropské unie. *Regionální politika*, <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika> (13.2.2008)

⁴ Fondy Evropské unie. *Regionální politika*, <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika> (13.2.2008)

⁵ Fondy Evropské unie. *Regionální politika*, <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika> (13.2.2008)

Graf 1: Rozdělení prostředků alokovaných na 2007 – 2013 podle jednotlivých cílů v %

Zdroj: Abeceda fondů EU 2007 – 2013. MMR ČR. 2007+ upraveno autorem

3.3 Principy regionální politiky

Regionální politika při financování projektů vychází z několika principů. Kromě pěti zcela základních, existuje i několik dalších doplňkových principů, jako např. princip integrace, kompatibility, konvergence, koordinace a harmonizace, proporcionality, solidarity a subsidiarity.

Princip programování

Princip programování znamená, že strukturální fondy jsou alokovány na základě několikaletých (v současné době sedmiletých), multi-sektorálních plánů regionálního rozvoje, které jsou vyjednány členskými státy s Evropskou komisí (dále EK). Záměrem tohoto principu je zajištění pokud možno co nejkomplexnějšího řešení regionálních problémů a nepřidělování prostředků bezkonceptně na jednotlivé dílčí projekty.

Výsledkem by tak měl být ucelený, integrovaný program realizovaný v dlouhodobějším horizontu.

Princip koncentrace

Princip koncentrace usiluje o cílení výdajů strukturálních fondů do oblastí, kde jsou strukturální problémy největší. Tyto oblasti jsou vybrány na základě prioritních cílů, které jsou definovány EK a členskými státy. Aplikace tohoto principu přináší větší účelnost vynaložených prostředků a také snadnější monitorování a kontrolu.

Princip partnerství

Princip partnerství je založen na navázání velmi úzké spolupráce mezi orgány na všech stupních, vytváření vazeb mezi Komisí a všemi kompetentními správními orgány včetně hospodářských a sociálních partnerů (mezi Evropskou komisí, orgány na národní, regionální a lokální úrovni, jednotlivými podniky a osobami), a to ve všech etapách přípravy a realizace programů naplňujících cíle strukturální politiky. Probíhá jak na úrovni vertikální (EK, stát, region), tak na úrovni horizontální (partnerství v rámci členského státu nebo regionu).⁶

Princip adicionality

Princip adicionality neboli doplňkovosti znamená, že prostředky poskytnuté ze zdrojů EU mají pouze doplňovat, nikoliv nahrazovat zdroje příjemců pomoci. Na úrovni projektů je jejich podmínkou, aby byly doplněny z národních zdrojů, a to podílem stanoveným jednotlivými typy projektů. Příjemci pomoci jsou tedy sami finančně zainteresováni na těchto operacích, čímž by mělo být dosaženo nejen větší efektivnosti, ale především odpovědnosti při poskytování pomoci.

Princip monitorování a vyhodnocování

Význam principu monitorování a vyhodnocování se neustále zvyšuje. Jeho podstatou je snaha o co nejvyšší efektivitu při vynakládání finančních prostředků. Ta je neustále

⁶ Srovnej viz. Vilamová, Š. (2005), str. 12, Vilamová, Š. (2004), str. 14, Kantor, Marek (2007) str. 29

průběžně sledována a vyhodnocována a to třemi způsoby: ex ante (předběžně), interim (průběžně) a ex post (následně).⁷

Princip solidarity

Tento princip se prolíná celou koncepcí regionální politiky. Jde o solidaritu v klasickém slova smyslu, tedy o realizaci společné podpory vyspělejších zemí ve prospěch financování zvyšování životní úrovně a ekonomického rozvoje zemí méně vyspělých.

Princip subsidiarity

Jde o princip širší, princip, na kterém je založena celá evropská integrace. Znamená nutnost realizovat akce na co nejnižší úrovni rozhodování. Pokud tento princip zúžíme jen na oblast regionální politiky, týká se výběru projektů a jejich následné kontroly k tomu určenými národními orgány.⁸

3.4 Nástroje regionální politiky

Regionální politika neboli politika HSS je naplňována prostřednictvím strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Strukturální fondy jsou určeny pro chudší nebo jinak znevýhodněné regiony (např. venkovské a problémové městské oblasti, upadající průmyslové oblasti, oblasti s geografickým nebo přírodním znevýhodněním, jako například ostrovy, hornaté oblasti, řídce osídlené oblasti a pohraniční regiony). Existují dva strukturální fondy:

- **Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)** a
- **Evropský sociální fond (ESF).**

Třetím nástrojem regionální politiky je **Kohezní fond (KF)** neboli **Fond soudržnosti (FS)**, který je na rozdíl od strukturálních fondů určený na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů. Podobně jako u ERDF jsou z něj podporovány investiční

⁷ Kantor, Marek (2007), str. 29 – 30

⁸ Vilamová, Š. (2005), str. 12 - 13

(infrastrukturní) projekty, avšak jen se zaměřením na dopravní infrastrukturu většího rozsahu (dálnice a silnice I. třídy, železnice, vodní doprava, řízení silniční, železniční, říční, námořní a letecké dopravy) a ochranu životního prostředí.⁹

3.4.1 Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)

ERDF byl založen v roce 1972, fungovat začal roku 1975 a roku 1988 byl integrován do regionální politiky EU. Od té doby je jedním z jejích základních nástrojů a jeho význam se stále zvyšuje.

Z ERDF jsou podporovány především investiční (infrastrukturní, tvrdé) projekty, jako např. výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, výstavby polderů a úpravy koryt řek, podpora inovačního potenciálu podnikatelů, podpora začínajícím podnikatelům, rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných pro cestovní ruch, rekonstrukce kulturních památek, využívání obnovitelných zdrojů energie, výsadba regenerační zeleně, ekologické a energeticky efektivní sanace bytových domů, výstavba či oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče, investice do dopravní a technické infrastruktury průmyslových zón, zavádění služeb elektronické veřejné správy, posilování spolupráce podnikatelů v příhraničních regionech, modernizace systému krizového managementu apod.

3.4.2 Evropský sociální fond (ESF)

ESF je ze všech strukturálních fondů tím nejstarším. Byl založen díky Římské smlouvě v současné době je hlavním nástrojem sociální politiky a politiky zaměstnanosti EU. Z ESF jsou podporovány zejména neinvestiční (neinfrastrukturní, měkké) projekty, jako např. rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatel, tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, podpora začínajícím OSVČ, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti, rozvoj vzdělávacích programů včetně

⁹ Fondy Evropské unie. *Regionální politika*. <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika> (28. 4. 2008)

distančních forem vzdělávání, zlepšování podmínek pro využívání ICT pro žáky i učitele, zvyšování kompetencí řídicích pracovníků škol a školských zařízení v oblasti řízení a personální politiky, zavádění a modernizace kombinované a distanční formy studia, stáže studentů, pedagogů a vědeckých pracovníků v soukromém a veřejném sektoru apod.

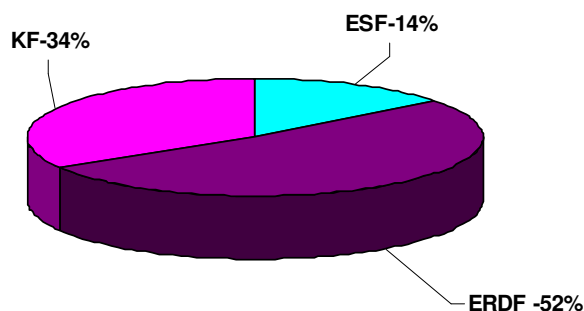
3.4.3 Kohezní fond (KF)

Kohezní fond je strukturální nástroj, který funguje vedle strukturálních fondů. Tento fond byl zřízen v roce 1993 jako podpora pro ekonomicky méně zdatné země, aby jim pomohl splnit tzv. Maastrichtská kritéria.¹⁰ Jak již bylo řečeno, KF není strukturálním fondem. Kohezní fond pomáhá vybraným zemím na národní úrovni snižovat ekonomické a sociální rozdíly a stabilizovat ekonomiku. Pomoc směřuje do oblasti dopravní infrastruktury a životního prostředí a poskytuje se zemím, jejichž hrubý národní produkt (HNP) na obyvatele je nižší než 90% průměru EU. Fond se zaměřuje na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů. Financuje investiční (infrastrukturní) projekty, avšak jen se zaměřením na dopravní infrastrukturu většího rozsahu (dálnice a silnice I. třídy, železnice, vodní doprava, řízení silniční, železniční, říční, námořní a letecké dopravy, městská doprava při dodržování zásad udržitelného rozvoje) a ochranu životního prostředí.¹¹

¹⁰ Jedná se o podmínky, které byly stanoveny jako podmínky pro členský stát při vstupu do Hospodářské a měnové unie.

¹¹ EurActiv. *Kohezní fond*. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/kohezni-fond> (28. 4. 2008)

Graf 2: *Percentuální rozdělení alokace 2007 – 2013 mezi nástroje regionální politiky*

Zdroj: autor dle dat z <http://www.strukturalni-fondy.cz>

3.5 Regiony soudržnosti

Každý členský stát EU má za sebou samostatný vývoj územněsprávního členění respektujícího přirozené potřeby státní správy a obyvatel. Z toho důvodu existuje v Evropské unii 27 různých systémů správního členění, což omezuje možnosti vzájemného statistického a ekonomického srovnávání regionů pro účely politiky HSS.

Pro statistické monitorování a analýzy ekonomické a sociální situace v regionech byla proto v roce 1988 zavedena jednotná nomenklatura územních statistických jednotek (NUTS). Na jejím základě jsou dle počtu obyvatel definovány tři hlavní úrovně regionálního členění území.

Tabulka 1: *Územní statistické jednotky dle doporučeného počtu obyvatel*

Úroveň	Doporučený minimální počet obyvatel	Doporučený maximální počet obyvatel
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Zdroj: Fondy EU. <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika> (16.4.2008)

Česká republika byla historicky tradičně dělena na kraje odpovídající úrovni NUTS III, avšak kvůli vstupu do Evropské unie musela zavést mezi stát a kraje ještě jeden stupeň členění odpovídající úrovni NUTS II: regiony soudržnosti. Právě na úroveň NUTS II je totiž směřována podpora z fondů EU v cíli Konvergence a částečně též Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

Kromě tří úrovní NUTS ještě existují dvě nižší úrovně územněsprávního statistického členění, které však již nejsou určující pro rozdělení prostředků z fondů EU. Jedná se o tzv. místní administrativní jednotky (LAU).¹²

Tabulka 2: *Počet regionů v jednotlivých druzích územních statistických jednotek*

Úroveň	Název	Počet jednotek
NUTS I	Stát	1
NUTS II	Regiony soudržnosti	8
NUTS III	Kraje	14
LAU I	Okresy	76 + 15 pražských obvodů
LAU II	Obce	6 249

Zdroj: Fondy EU. Regionální politika. <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>, (14. 4. 2008)

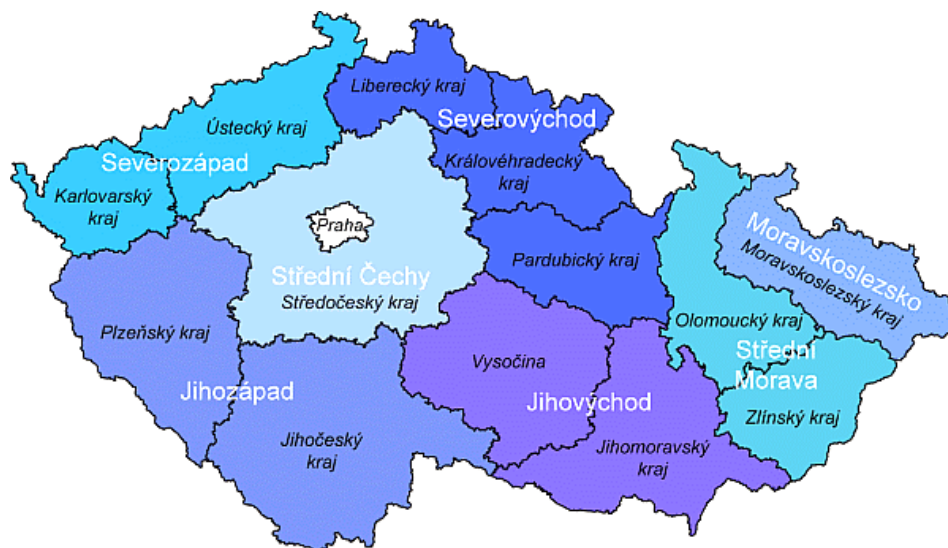
¹² Fondy EU. Regionální politika. <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>, (14. 4. 2008)

Tabulka 3: *Jednotky NUTS v ČR*

NUTS I	NUTS II	NUTS III
Česká republika	Praha	Praha
	Střední Čechy	Středočeský kraj
	Severozápad	Ústecký kraj Karlovarský kraj
	Jihozápad	Plzeňský kraj Jihočeský kraj
	Severovýchod	Liberecký kraj Královéhradecký kraj Pardubický kraj
	Jihovýchod	Vysočina Jihomoravský kraj
	Střední Morava	Olomoucký kraj Zlínský kraj
	Moravskoslezsko	Moravskoslezský kraj

Zdroj: Fondy EU. Regionální politika. <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>, (14. 4. 2008)

Obrázek 1: *NUTS II a NUTS III v ČR*

Zdroj: Fondy EU. Regionální politika. <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>, (14. 4. 2008)

3.6 Strategické dokumenty regionální politiky

Tato kapitola se bude zabývat základními strategickými dokumenty, které jsou nezbytné ke zdárnému zapojení ČR do strukturální politiky.

3.6.1 Strategické obecné zásady společenství (SOZS)

Za Strategické obecné zásady společenství je označován rámcový strategický dokument pro regionální politiku EU. Tento dokument obsahuje hlavní zásady a priority politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU pro období 2007 – 2013. Doporučuje způsoby, jak by regiony měly co nejlépe využít peníze, které jsou na příštích sedm let k dispozici v rámci unijní regionální politiky. V návaznosti na SOZS pak každý členský stát připraví tzv. Národní strategický referenční rámec, který měl být Evropské komisi předložen do konce roku 2006.

3.6.2 Národní rozvojový plán 2007 – 2013 (NRP)

Národní rozvojový plán má mezi programovými dokumenty velmi důležité postavení. Představuje základní strategický dokument pro získání podpory ze strukturálních fondů a z Kohezního fondu. Tento dokument je připraven členským státem a je založen na příslušných prioritách států a regionů, které musí být v souladu s legislativou Společenství. Je podkladem pro vyjednávání o finanční pomoci s Evropskou komisí. NRP se skládá z šesti kapitol. První kapitola se soustřeďuje na současnou situaci s důrazem na makroekonomickou analýzu, ekonomické, sociální a environmentální charakteristiky, stav rozvoje venkovských a městských oblastí a zhodnocení dopadů realizace dosavadních rozvojových programů. Předmětem druhé kapitoly je SWOT analýza. Třetí kapitola se zabývá strategiemi NRP pro období 2007 – 2013 a také definují cíle, strategie a prioritní osy NRP. Tématem předposlední kapitoly je zaměření operačních programů a poslední kapitola poskytuje informace o rozložení finančních zdrojů.

Globálním cílem NRP je přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby Česká republika byla atraktivním

místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu, jehož tempo bude vyšší než průměrný růst EU-25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů, který povede ke zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva. K naplnění globálního cíle poslouží 4 strategické cíle:

- 1) konkurenceschopní česká ekonomika,
- 2) otevřená, flexibilní a soudržná společnost,
- 3) atraktivní prostředí,
- 4) vyvážený rozvoj území.¹³

3.6.3 Národní strategický referenční rámec (NSRR)

Představuje rámcovou rozvojovou strategii na úrovni státu a referenční nástroj pro přípravu programování fondů. Navrhuje jej členská země za využití principu partnerství. Tvoří podklad pro jednotlivé operační programy, neboť na jeho základě vyjednává daný členský stát jejich podobu s EK. Je tak jakousi spojnicí mezi evropskými prioritami uvedenými ve SOZS a národními prioritami politiky soudržnosti rozpracovanými v NRP.

Struktura tohoto dokumentu vychází přímo z legislativy EU – obsahuje analýzu, zvolenou národní strategii, seznam programů podpory včetně rozdělení finančních prostředků. Součástí dokumentu je také strategie posilování administrativní kapacity nezbytné pro jeho efektivní plnění a popis způsobu koordinace jednotlivých programů. NSRR se člení do dvou částí – strategické a operační. Strategická část specifikuje zvolenou strategii pro všechny definované cíle politiky soudržnosti EU, základem operační části je seznam operačních programů a rozdělení finančních prostředků mezi tyto programy.¹⁴

¹³ Kantor, Marek (2007), str. 37 - 39

¹⁴ Kantor, Marek (2007), str. 37 - 39

3.6.4 Operační programy (OP)

České republice se v období 2007 – 2013 nabízí z fondů Evropské unie téměř 27 mld. €. Podmínkou úspěšného čerpání je spolufinancování z národních zdrojů ve výši přibližně 133 mld. Kč, jelikož Evropská unie financuje maximálně 85 % uznatelných výdajů. Dále musí mít Česká republika připraveny programové dokumenty a nezbytné institucionální zajištění. Základem je ovšem existence dostatečného množství kvalitních projektů. Realizace politiky HSS se řídí principem programování, což znamená, že projekty jsou vybírány na základě jejich pomoci k odstraňování problémů identifikovaných ve strategických dokumentech. Nejvyšším strategickým dokumentem jsou Strategické obecné zásady Společenství, kde jsou definovány hlavní priority v období 2007 – 2013. Každý členský stát si definuje Národní rozvojový plán, v němž jsou popisovány hlavní rozvojové problémy dané země. Neplatí vždy, že priority rozvoje země odpovídají i prioritám politiky hospodářské a sociální soudržnosti, které jsou dohodnuty všemi členskými státy unie na nadnárodní úrovni. Proto se tedy musí najít společné cesty, kde se priority těchto dvou dokumentů setkávají a tím je Národní strategický referenční rámec. Český Národní strategický referenční rámec popisuje strategické cíle, způsoby řízení a koordinace politiky hospodářské a sociální soudržnosti v ČR a představuje operační programy.

Operační programy jsou nejdůležitějšími dokumenty pro žadatele o dotaci. Tyto programy jsou vymezeny tematicky a regionálně a specifikují cíle, kterých se má dosáhnout. Operační programy jsou vymezeny v rámci tří cílů (viz. výše). OP jsou také nejdůležitějšími dokumenty, které by měl znát projektový manažer, neboť vyšší strategické dokumenty jsou pro něj příliš obecné a až rovina OP je konkretizuje.

Cíl Konvergence

Tematické operační programy

1. Integrovaný operační program (IOP)
2. OP Podnikání a inovace (OP PI)
3. OP Životní prostředí (OP ŽP)
4. OP Doprava (OP D)

5. OP Vzdělávání a konkurenceschopnost (OP VK)
6. OP Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI)
7. OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ)
8. OP Technická pomoc (OP TP)

Regionální operační programy

9. Regionální operační program pro region soudržnosti NUTS II Severozápad (ROP NUTS II Severozápad)
10. Regionální operační program pro region soudržnosti NUTS II Severovýchod (ROP NUTS II Severovýchod)
11. Regionální operační program pro region soudržnosti NUTS II Střední Čechy (ROP NUTS II Střední Čechy)
12. Regionální operační program pro region soudržnosti NUTS II Jihozápad (ROP NUTS II Jihozápad)
13. Regionální operační program pro region soudržnosti NUTS II Jihovýchod (ROP NUTS II Jihovýchod)
14. Regionální operační program pro region soudržnosti NUTS II Moravskoslezsko (ROP NUTS II Moravskoslezsko)
15. Regionální operační program pro region soudržnosti NUTS II Střední Morava (ROP NUTS II Střední Morava)
16. OP Praha Konkurenceschopnost (OP PK)
17. OP Praha Adaptabilita (OP PA)

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Operační programy Praha

18. OP Mezuregionální spolupráce
19. OP Nadnárodní spolupráce

Cíl Evropská územní spolupráce

Evropská územní spolupráce

20. OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko
21. OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko
22. OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko
23. OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko
24. OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko
25. ESPON 2013
26. INTERACT II

3.7 Horizontální témata

Horizontální témata mají pro strukturální fondy strategický a dlouhodobý význam a jdou napříč všemi operačními programy a oblastmi. Mají za cíl vnést do intervencí fondů přidanou hodnotu a přispět k vyšší kvalitě projektů a musejí být respektována všemi žadateli o veřejné prostředky. Zodpovědnost za naplňování témat nelze přesunout pouze na žadatele. Hledisko horizontálních témat musí být zakomponováno při tvorbě dokumentů, výzev k předkládání žádostí, ale také při tvorbě výběrových kritérií operačních programů. Evropská unie považuje tato dvě témata za své zásadní politiky a principy a jako takové se je snaží podpořit přes strukturální fondy a Fond soudržnosti. Proto nesmějí být podpořeny projekty s negativním dopadem na životní prostředí nebo zhoršující postavení znevýhodněných skupin obyvatel. Zodpovědnost za naplňování témat nelze přesunout pouze na žadatele. Hledisko horizontálních témat musí být zakomponováno při tvorbě dokumentů, výzev k předkládání žádostí, ale také při tvorbě výběrových kritérií operačních programů. Pro strukturální fondy v období 2007–2013 jsou definována a musejí být respektována dvě horizontální témata: **udržitelný rozvoj a rovné příležitosti**.

Udržitelný rozvoj lze obecně charakterizovat jako dosahování rovnováhy mezi ekonomickou, sociální a environmentální oblastí. Cílem strukturálních fondů je podporovat a rozvíjet ekonomické a sociální oblasti za předpokladu, že jejich implementace přispěje také ke zlepšení životního prostředí. Je tedy nutné sledovat dopady implementace strukturálních fondů na životní prostředí, aby přispěly ke zlepšení stavu životního prostředí co nejvíce.

Rovné příležitosti znamenají potírání diskriminace na základě pohlavní, rasy, etnického původu, náboženského vyznání, světového názoru, zdravotního postižení, věku a sexuální orientace. V širším pojetí a chápání projektů financovaných z fondů EU se však rovné příležitosti vztahují také na další skupiny ohrožené sociálním vyloučením, jako jsou imigranti, azylanti, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby s nízkou kvalifikací, osoby bez kvalifikace, osoby z obtížně dopravně dostupných oblastí, drogově závislí, propuštění vězni, absolventi škol, tedy skupiny ohrožené sociálním vyloučením.¹⁵

V období 2004–2006 mezi tato témata patřil také vyvážený rozvoj regionů a informační společnost.

3.8 Finanční alokace na období 2007 – 2013

Členské státy EU budou v období 2007 – 2013 hospodařit s částkou 862 mld. EUR. Pro Českou republiku je vyčleněno z rozpočtu Evropské unie na politiku soudržnosti 26,7 mld. €, což je zhruba 752,7 miliard Kč.¹⁶

Tabulka 4: *Finanční alokace na 2007 – 2013 dle cílů*

CÍL	Fondy pro EU27		Fondy pro ČR	
1. Konvergence	251,16 mld. € (cca 7 082,80 mld. Kč)	81,54%	25 883 mil. € (cca 730,00 mld. Kč)	96,98%
2. Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	49,13 mld. € (cca 1 385,40 mld. Kč)	15,95%	419,09 mil. € (cca 11,73 mld. Kč)	1,56%
3. Evropská územní spolupráce	7,75 mld. € (cca 218,55 mld. Kč)	2,52%	389,05 mil. € (cca 10,97 mld. Kč)	1,46%
CELKEM	308,04 mld. € (cca 8 686,80 mld. Kč)	100,00%	26 691 mil. € (cca 752,70 mld. Kč)	100,00%

Zdroj: Fondy EU. Finanční perspektiva 2007 – 2013. <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika-eu-2007-2013/financi-perspektiva> (13.4.2008) + upraveno autorem

¹⁵ Více viz Kantor, Marek (2007), nebo Fondy EU. <http://www.strukturalni-fondy.cz/horizontalni-priority>

¹⁶ Strukturální fondy. *Finanční perspektiva 2007 – 2013.*

<http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika-eu-2007-2013/financi-perspektiva> (25.3.2008)

Tabulka 5: *Finanční alokace na 2007 – 2013 dle operačních programů a nástrojů*

Operační program	Fond	€, běžné ceny
Integrovaný operační program	ERDF	1 582 390 162
OP Podnikání a inovace	ERDF	3 041 312 546
OP Životní prostředí	ERDF +KF	4 917 867 098
	ERDF	702 482 212
	KF	4 215 384 886
OP Doprava	ERDF +KF	5 759 081 203
	ERDF	1 155 443 650
	KF	4 603 637 553
OP Vzdělávání a konkurenceschopnost	ESF	1 828 714 781
OP Výzkum a vývoj pro inovace	ERDF	2 070 680 884
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	ESF	1 837 421 405
OP Technická pomoc	ERDF	247 783 172
Regionální operační programy	ERDF	4 659 031 986
ROP NUTS II Severozápad	ERDF	745 911 021
ROP NUTS II Severovýchod	ERDF	656 457 606
ROP NUTS II Střední Čechy	ERDF	559 083 839
ROP NUTS II Jihozápad	ERDF	619 651 254
ROP NUTS II Jihovýchod	ERDF	704 445 636
ROP NUTS II Moravskoslezsko	ERDF	716 093 217
ROP NUTS II Střední Morava	ERDF	657 389 413
OP Praha Konkurenceschopnost	ERDF	657 389 413
OP Praha Adaptabilita	ESF	108 385 242

Zdroj: Fondy EU. Regionální politika. <http://www.strukturalni-fondy.cz/regionalni-politika>, (14. 4. 2008)

4 Analýza problému a současné situace

Následující kapitola se bude věnovat definování Evropského sociálního fondu, vymezení oblastí podpor a také uvedení dokumentů pro čerpání z ESF. Zaměří se také na spolufinancování, neboť v rámci finanční podpory z fondů EU je zakotvena spoluúčast prostředků z veřejných rozpočtů, ať už místních či státních.

4.1 Evropský sociální fond

Evropský sociální fond je klíčovým nástrojem regionální politiky EU. Evropský sociální fond byl založen roku 1960 Římskou smlouvou. Je hlavním nástrojem, kterým EU převádí své cíle strategické politiky zaměstnanosti do praxe.

Současným největším problémem se stává vysoká míra nezaměstnanosti, kterou ESF snižuje a tak rozvíjí zaměstnanost. ESF směřuje svou podporu do strategických dlouhodobých programů, které pomáhají zaostalým regionům EU aktualizovat a modernizovat dovednosti pracovní síly a pěstovat podnikatelské iniciativy. Podporuje sociální začleňování jedinců a rovné příležitosti pro všechny se zaměřením na rozvoj lidských zdrojů a trhu práce. Od zaměstnaných a tudíž i spokojených jednotlivců a zaměstnavatelů se odráží růst výkonu ekonomiky a ten pak směřuje opět k jednotlivcům a společnostem prostřednictvím velké nabídky pracovních příležitostí, zlepšením pracovních míst, kvalifikovanějších zaměstnanců apod.

Na prioritní oblasti politiky zaměstnanosti, které jsou obsaženy v Evropské strategii zaměstnanosti, navazuje Národní plán zaměstnanosti z roku 1999 a Národní akční plán zaměstnanosti z let 2000 – 2003. Mezi jeho základní pilíře patří:

- zlepšování zaměstnatelnosti – podpora nezbytného vzdělání, odpovídajících schopností a motivace k získání a udržení si zaměstnání u všech osob, které vstupují na trh práce;
- rozvoj podnikání a vytváření pracovních míst – podpora založení, fungování a rozvoj podniků poskytujících pracovní místa;

- podpora adaptability zaměstnavatelů a jejich zaměstnanců - podpora pracoviště s cílem zlepšit efektivitu a konkurenceschopnost a vytvoření a zachování pracovních míst;
- posilování rovných příležitostí pro muže a ženy – odstraňování všech forem diskriminace v přístupu k zaměstnání.

„Evropský sociální fond podporuje řadu oblastí prostřednictvím poskytování finanční podpory na projekty v daných oblastech. Mezi pět podporovaných oblastí patří následující¹⁷:

1. Aktivní politika na trhu práce

- boj proti nezaměstnanosti a její prevence s důrazem na dlouhodobou nezaměstnanost;
- usnadnění profesního začlenění mladých osob na trhu práce;
- usnadnění opětovné integrace a profesního začlenění osob, které se vrací na trh práce po období nepřítomnosti a dlouhodobě nezaměstnaných.

2. Rovné příležitosti pro všechny v přístupu na trh práce

- podpora rovných příležitostí při přístupu na trh práce se zvláštním důrazem na ty, jímž hrozí vyloučení ze společnosti.

3. Celoživotní vzdělávání

- podpora a zlepšování vzdělávání a poradenství a jejich spojení s trhy práce,
- prosazování politiky celoživotního vzdělávání,
- podpora pracovní mobility a zvýšení zaměstnatelnosti.

4. Kvalifikovaná a adaptabilní pracovní síla včetně modernizace organizace práce a podpory podnikání

¹⁷ Národní vzdělávací fond. *Evropský sociální fond*. <http://www.nvf.cz/esf/index.htm> (14.4.2008).

- podpora kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly,
- flexibilní organizace práce,
- rozvoj podnikání a podmínek umožňujících vytváření nových pracovních míst.

5. Zlepšení přístupu a účasti žen na trhu práce

- opatření vedoucí ke zlepšení přístupu žen na trh práce a jejich účast na něm,
- rozvoj pracovní kariéry žen, přístupu k novým pracovním příležitostem a k podnikání a snížení horizontální a vertikální segmentace z hlediska pohlaví.“

4.2 Programy financované z Evropského sociálního fondu

Z Evropského sociálního fondu jsou v programovém období 2007 – 2013 financovány tři operační programy. V rámci cíle Konvergence to jsou **Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost** a **Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost**, v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost jde o **Operační program Praha Adaptabilita**.

4.2.1 Operační program lidské zdroje a zaměstnanost

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) patří mezi tři programy financované z Evropského sociálního fondu v oblasti rozvoje lidských zdrojů v ČR. Celková finanční podpora určená na tento program na období 2007 – 2013 činí 1811,8 milionů €. Tato částka představuje 7 % celkové sumy z fondů Evropské unie pro Českou republiku. Řídícím orgánem Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.

Globálním cílem OP LZZ je zvýšit zaměstnanost a uplatnitelnost na trhu práce v České republice a dostat se na úroveň průměru deseti nejlepších zemí EU. Tento program realizuje Strategické cíle Národního rozvojového plánu 2007 – 2013 „Otevřená, flexibilní a soudržná společnost“ a „Konkurenceschopná česká ekonomika“ a je v souladu se třetí obecnou zásadou Politiky soudržnosti pro podporu růst

a zaměstnanosti „Více a lepších pracovních míst“ a se Strategií hospodářského růstu ČR.¹⁸

Globálního cíle se dosahuje pomocí menších cílů, tzv. specifických cílů. Těmi jsou:

- zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů;
- zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti;
- posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo osob sociálně již vyloučených;
- posilování kapacity institucí a efektivnosti veřejné správy a veřejných služeb;
- mezinárodní spolupráci v lidských zdrojích a zaměstnanosti učinit více intenzivnější.

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost podporuje oblasti prostřednictvím šesti priorit.

4.2.2 Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK) je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a bude mu přiděleno v letech 2007 – 2013 až 7 % z celkové částky z fondů Evropské unie, tedy 1811,8 milionů Eur. Řídícím orgánem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Globálním cílem OP VK je rozvoj otevřené, flexibilní a soudržné společnosti, posílení konkurenceschopnosti české ekonomiky pomocí partnerské spolupráce vedoucí ke zkvalitnění a modernizaci systémů vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a ke zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.

Prostřednictvím specifických cílů se dosahuje globálního cíle. Mezi specifické cíle patří:

¹⁸ Strukturální fondy. *OP lidské zdroje a zaměstnanost*. <http://www.strukturalni-fondy.cz/oplzz> (17.5.2008)

- rozvoj a zkvalitňování systému počátečního vzdělávání s akcentem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů za účelem zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce a zvýšení motivace k dalšímu vzdělávání;
- adaptace systému terciárního vzdělávání pro dosažení větší flexibility a kreativity absolventů uplatnitelných v ekonomice a zatraktivnění podmínek pro výzkum a vývoj;
- posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů prostřednictvím systému dalšího vzdělávání.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost podporuje řadu oblastí prostřednictvím čtyř priorit.¹⁹ Jednotlivé priority a podporované oblasti jsou zachyceny níže.

4.2.3 Operační program Praha Adaptabilita

Operační program Praha Adaptabilita (OP PA) je realizován na území hlavního města Prahy a je spolufinancován z Evropského sociálního fondu. Celková alokace finančních prostředků na tento program činí 121 milionů Eur. Řídícím orgánem je Regionální rada regionu soudržnosti Praha.

Globálním cílem operačního programu je zvýšení konkurenceschopnosti Prahy prostřednictvím posílení adaptability a výkonnosti lidských zdrojů a zlepšením přístupu k zaměstnání pro všechny. Naplnění tohoto cíle povede k posílení udržitelného socioekonomického rozvoje regionu a ke zvýšení významu Prahy v porovnání s ostatními metropolemi členských států.

Specifickými cíli Operačního programu Praha Adaptabilita jsou:

- zvýšení profesní mobility a adaptability pracovníků a zaměstnavatelů vedoucí ke zvýšení kvality a produktivity práce;

¹⁹ Evropský sociální fond. *Evropský sociální fond 2007 – 2013.*
http://www.esfcr.cz/files/clanky/3462/070305_OP_VK_Brusel.pdf (3.4.2008)

- zlepšení dostupnosti zaměstnání pro znevýhodněné osoby a zvýšení jejich účasti na trhu práce;
- zlepšení kvality vzdělávání a odborné přípravy lidí, které odpovídají požadavkům trhu práce.

4.3 Finanční alokace do ESF

V období 2007–2013 má Česká republika možnost čerpat až 26,69 mld. € z fondů EU. Pro úspěšné čerpání musí náš stát přidat navíc přibližně 132,83 mld. Kč z národních zdrojů na spolufinancování projektů.

V každém programu hrazeném z fondů EU je nutné spolufinancování ze strany České republiky. V programovacím období 2007–2013 poskytují fondy EU maximálně 85 % alokace a domácí spolufinancování činí 15 % (státní rozpočet, veřejné rozpočty). Pokud tyto investice vytvářejí příjmy, je podíl EU výrazně nižší. Tento pojem se užívá i při financování jednotlivých projektů. Každý projekt je zčásti hrazen finančními prostředky z fondů EU a zčásti jsou nutné vlastní zdroje žadatele. To znamená, že žadatel projekt kofinancuje.²⁰

Projekt se předkládá v rámci opatření, proto musí předkladatel daná opatření velmi dobře znát. Projekt může být financován jen tehdy, je-li v souladu s cílem opatření a jsou-li jeho výstupy v souladu s předpokládanými výstupy opatření. Výstupy napomáhají dosažení výsledků jednotlivých priorit. Jestliže předložíme projekt v rámci určitého opatření a bude zamítnut, může být vhodný pro financování z jiného opatření.

²⁰ Fondy EU. *Glosář základních pojmů*. <http://www.strukturalni-fondy.cz/glosar/s> (6.3.2008)

Tabulka 6: *Objem finančních prostředků z ESF v období 2007 – 2013*

Operační program	Alokace z ESF	Spolufinancování z veřejných rozpočtů ČR
OP LZZ	1,84 mld €	0,32 mld €
OP VK	1,83 mld €	0,32 mld €
OP PA	108, 39 mil €	19, 13 mil €
Celkem	3,77839 mld €	659, 13 mil €

Zdroj: autor

4.4 Křížové financování

Křížové financování je upraveno v čl. 34 Nařízení 1083/2006 o obecných ustanoveních o SF. Každý program je financován jen z jednoho fondu EU. Princip křížového financování však umožňuje výjimku, kdy lze doplňkovým způsobem v rámci limitu (většinou) 10 % na každou prioritní osu operačního programu financovat aktivity projektu spadající do oblasti podpory z druhého fondu. Například nákup výpočetní techniky do počítačové učebny školy je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Křížové financování dovolí financovat též zaškolení personálu v používání nových programů, avšak jen do stanoveného stropu limitu křížového financování.²¹

Z ESF bude možno v rámci stanovených limitů tímto způsobem hradit také náklady na pořízení nábytku, vybavení, vozidel, infrastruktury, nemovitostí a pozemků, za podmínky, že tyto výdaje jsou nezbytné pro dosažení cílů realizovaných projektů a mají přímou vazbu na tyto projekty. Limity křížového financování budou stanoveny v jednotlivých výzvách.²²

²¹Fondy EU. *Glosář základních pojmů*. <http://www.strukturalni-fondy.cz/glosar/krizove-financovani-flexibilita> (9.4.2008)

²² Evropský sociální fond. *Křížové financování*. <http://www.esfcr.cz/clanek.php?lg=1&id=5572> (20.4.2008)

4.5 Projekt

Projektem se rozumí jedinečná soustava činností, které směřují k předem stanovanému a jasně definovanému cíli. Soustava, která má určený začátek a konec, která vyžaduje spolupráci různých profesí, váže jejich kapacity a úsilí a využívá pro vytvoření cílových výstupů informace, materiál, peníze, schopnosti a dovednosti zúčastněných lidí.

V kontextu strukturálních fondů se projektem rozumí konkrétní ucelený projektový záměr, který předkládá žadatel s cílem získat dotaci v rámci operačního programu. Projekt je prezentován ve formě elektronické žádosti nebo na papírových formulářích spolu se souborem povinných a nepovinných příloh. Projekt musí splňovat formální náležitosti a musí být v souladu s podmínkami operačního programu, tzn. přispívat k naplnění cíle a zaměření příslušného opatření.²³

Projektu je také charakteristický tím, že je:

- nástrojem ke změně,
- nerutinní a jedinečný,
- složený ze vzájemně propojených aktivit,
- realizován lidmi, kteří spolu za normálních okolností běžně nepracují,
- dočasný se zřetelně stanoveným začátkem a koncem,
- navržen tak, aby dosáhl vytyčeného cíle,
- často riskantní a nejistý.

Na projekty lze nahlížet z různých hledisek. Podle věcné struktury rozlišujeme **jednotématické** a **vícetématické** projekty. Podle délky řešení to mohou být projekty **krátkodobé** (do 1 roku), **střednědobé** (2 – 4 roky) a **dlouhodobé** (nad 4 roky, v případě strukturálních fondů sedmileté). Dle věcné orientace lze rozlišit **investiční** a **organizační** projekty. Na základě výše finanční podpory rozdělujeme projekty na

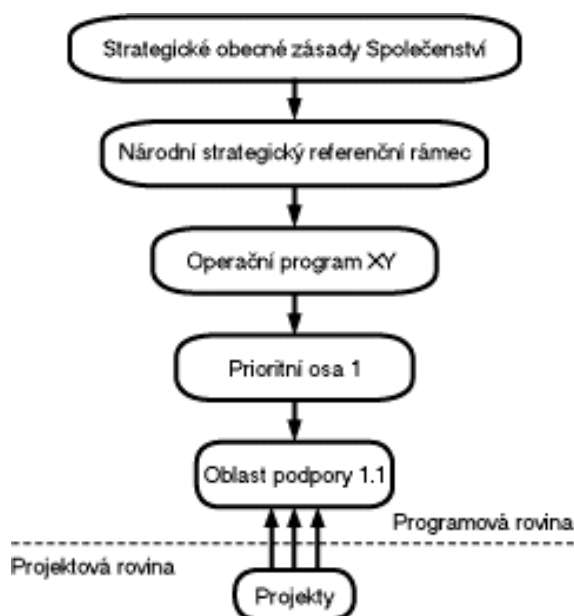
²³Fondy EU: Glosář základních pojmů. <http://www.strukturalni-fondy.cz/glosar/> (9.4.2008)

malé (0,5 mil. – 2 mil. Kč) a **velké** (od 2 mil Kč). V rámci strukturálních fondů jsou upřednostňovány projekty zahrnující rozvoj území jako celku, řešící komplexní problémy venkovského obyvatelstva, jeho ekonomickou a sociální stabilitu, ochranu životního prostředí apod.²⁴

Projekt bude podpořen tehdy, jestliže nastanou následující zkušenosti:

- existuje selhání trhu;
- selhání trhu je předmětem politického zásahu;
- existuje program;
- v rámci programu existuje opatření na podporu aktivit, uvedených projektu;
- cíle projektu jsou blízké cílům opatření;
- výstupy a výsledky projektu jsou blízké výstupům a výsledkům potřebným pro úspěch opatření;
- projekt splňuje všechna kritéria oprávněnosti a právní kritéria.

Obrázek 2: Jak zapadá projekt do systému OP

Zdroj: Fondy EU. OP 2007 – 2013. [http://www.strukturalni-fondy.cz/operacni-programy-2007-2013\(2.3.2008\)](http://www.strukturalni-fondy.cz/operacni-programy-2007-2013(2.3.2008))

²⁴ VILAMOVÁ, Š (2004), str. 122

4.5.1 Příprava projektu

Analýza projektu má poskytnout odpověď na otázku, zda navrhovaný projekt povede v dostatečné míře ke splnění předpokládaných cílů. Projekt může být analyzován z několika hledisek:

Analýza nákladů a přínosů – koncepční rámec aplikovaný na jakékoli kvantitativní posouzení veřejného nebo soukromého projektu s cílem stanovit, zda vůbec, případně v jakém rozsahu, stojí projekt z veřejného a sociálního hlediska za zvážení.

Analýza finanční udržitelnosti – analýza prováděná za účelem ověření toho, zda jsou k dispozici dostatečné finanční zdroje na pokrytí veškerých výdajů po dobu celého časového horizontu projektu.

Analýza dopadů na životní prostředí – stanovuje dopady investičního projektu na životní prostředí.

Studie proveditelnosti – slouží k posouzení všech alternativ realizace investičního projektu a zhodnocení efektivnosti využití potenciálně vložených prostředků. Hodnocení je široký vějíř aspektů projektu od vymezení cílů projektu, analýzy trhu, přes technologické řešení projektu a řízení lidských zdrojů po finanční plán a analýzu rizik.²⁵

Analýza SWOT – je jednoduchou avšak účinnou pomůckou při přípravě projektu. SWOT analýza zjišťuje a hodnotí silné a slabé stránky projektu, příznivé (příležitosti) a nepříznivé faktory (hrozby = rizika) projektu. Díky předběžné identifikaci všech těchto kategorií může projekt dosáhnout požadovaného účinku. Analýza se soustředí na 2 oblasti – vnitřní (interní, S – W analýza) a vnější (externí, O – T analýza).

S – W analýza

Do této kategorie spadají faktory týkající se situace projektu v dané chvíli. **Silné stránky (Strengths)** mohou mít charakter lidského, technického či přírodního původu. Mohou to být přírodní zdroje, lidské zdroje, kvalita průmyslu, infrastruktura regionu,

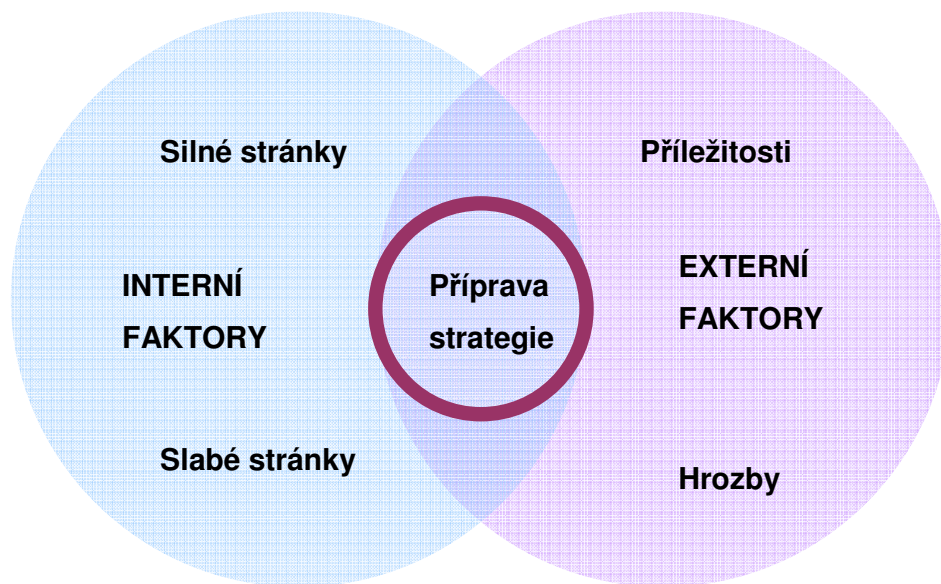
²⁵ Fondy EU. *Glosář základních pojmů*. <http://www.strukturalni-fondy.cz/glosar/analiza-projektu> (6.2.2008)

úroveň vzdělanosti obyvatel atd. **Slabé stránky (Weaknesses)** je třeba identifikovat o to pečlivěji, neboť jsou mezerami, které je třeba vyplnit či zlepšit. Jde však o stejný typ prvků jako u silných stránek.

O – T analýza

V této části se analýza soustředí na externí faktory, které se vztahují především k budoucím aspektům projektů – tedy **příležitosti (Opportunities)** a **hrozby (Threats)**. Příležitosti se zaměřují na možnosti, které jsou využitelné k tomu, aby byly překonány slabé stránky a naopak bylo co nejlépe využito stránek silných. Naopak rizika identifikují všechny faktory, které by mohly vést k omezení příležitostí k růstu nebo zabránit pozitivním změnám.²⁶

Obrázek 3: Schéma SWOT analýzy

Zdroj: Kantor, Marek (2007), str. 69

²⁶ Kantor, Marek (2007), str. 69 – 70

4.5.2 Logický rámcový přístup

„Logický rámcový přístup (Logical frame approach – LFA) a jeho finální výstup matice logických vazeb (logframe) jsou jedním z doporučovaných a také nejčastěji využívaných nástrojů, užívaných při převádění předběžných plánů do formy detailního popisu projektu. Tento postup zajišťuje, aby se tvůrci projektu řídili přesným harmonogramem aktivit, aby mohli vypracovat podrobný plán akce, určit přesně jednotlivé kroky, které povedou ke splnění projektem vytýčených cílů a také aby mohlo být naplánováno přesné využití zdrojů.

LFA plní několik funkcí:

- definuje a vytváří strukturovanou sadu cílů a výstupů projektu,
- vytváří jasný, stručný a logický popis navrhovaného projektu,
- napomáhá identifikovat možná rizika implementace projektu,
- poskytuje užitečný základ pro hodnocení projektu.

Celý proces přípravy projektu může být rozdělen do 5 kroků.

1. Situační analýza

V této etapě je popisován problém či situace, která má být řešena v rámci procesu projektové přípravy. Zdrojem informací mohou být podkladové, analytické materiály, jako jsou strategické dokumenty, studie proveditelnosti, předběžné hodnotící zprávy apod. Vhodnou pomůckou tohoto kroku je právě analýza SWOT.

2. Analýza zúčastněných subjektů (stakeholders)

V této fázi přípravy projektu je zpracovávána detailní analýza zúčastněných pracovníků, skupin, či organizací, které mají vliv na řešený problém, mohou být problémem ovlivněni nebo jsou dokonce potenciálním řešením problému. Cílem tohoto kroku je identifikovat zájmy a očekávání osob či skupin, které jsou klíčové pro úspěch projektu.

3. Analýza problému a cíle

V rámci této etapy projektový tým analyzuje dílčí problémy, které způsobují řešení klíčový problém. Projektový záměr je zformulován do podoby realistických cílů, které musí korespondovat s cíli relevantní priority a oblasti podpory operačního programu. Zde by mělo dojít k úpravám, které zajistí vyřazení všech nerealistických či nepotřebných cílů, popř. k formulaci cílů doplňkových. Pracovních schůzek by se měli účastnit zástupci všech zúčastněných stran.

4. Analýza jednotlivých alternativ

Předchozí analýza obvykle nastiňuje několik možných strategií, které mohou obsahovat řešení každého problému dílčího stejně jako návrh řešení problému hlavního. Vzhledem k tomu, že zdroje na realizaci projektu jsou obvykle omezené, je nutné vyhodnotit jednotlivé alternativy a zvolit nejvhodnější z nich. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby zúčastněné subjekty rozhodly, na základě jakých kritérií má být analýza provedena. U investičních projektů je analýza jednotlivých alternativ řešení projektového záměru předmětem studie proveditelnosti.

5. Plánování jednotlivých aktivit

Poté, co jsou určeny cíle, je vybrána jedna z možných alternativ řešení, může být zahájena plánovací fáze. V této fázi jsou stanoveny detailní aktivity pro realizaci jednotlivých dílčích cílů.

Závěrečnou fází LFA je příprava logramu, což je dokument, který sumarizuje výsledky celého LFA procesu. Logframe je tabulka se 4 sloupci a 4 řádky, ve kterých jsou shrnuty klíčové elementy projektového záměru.²⁷

4.5.3 Definování projektu

Pro získání finanční podpory v rámci strukturálních fondů je potřeba splnit obecná kritéria oprávněnosti projektu, vypracovat přihlášku a projektovou dokumentaci

²⁷ Kantor, Marek (2007), str. 72

požadovaném rozsahu a kvalitě včetně příloh a tuto dokumentaci ve stanoveném termínu odevzdat.

Osnova projektu zahrnuje tyto body:

1. **Název projektu** – výstižná a dostatečně konkrétní formulace věcného záměru.
2. **Umístění projektu** – specifikace místa realizace projektu.
3. **Zdůvodnění projektu** – motiv, na jehož základě je projekt předkládán.
4. **Popis projektu** – cíl projektu, charakteristika stávajícího problému, vazba na OP, jeho priority a oblasti podpory, stanovení jasných krátkodobých a střednědobých cílů.
5. **Zabezpečení projektu** – analytické, alokační, organizační, finanční, technické i personální.
6. **Časový postup při realizaci projektu** – harmonogram a etapizovaný finanční plán.
7. **Finanční plán** – analýza nákladů a výnosů, plánované toky finančních prostředků, etapy financování a spolufinancování (jeho poměr závisí na typu projektu).
8. **Výběr a stanovení indikátorů pro monitorování a hodnocení projektu** – převážně se měří v naturálních jednotkách (počet proškolených osob, počet vytvořených studijních materiálů), ale mohou být formulovány i finančně (náklady na rekvalifikovaného pracovníka).
9. **Vliv projektu na životní prostředí** – nesmí být negativní.
10. **Očekávané efekty z realizace projektu** – efekty finanční i společenské (zlepšení vzhledu krajiny, zlepšení kvality ovzduší).
11. **Zajištění implementace projektu do praxe** – které instituce se budou podílet na realizaci, jakým způsobem bude zajištěna kontrola finančních toků, nezávislý audit.
12. **Zajištění rovných podmínek pro muže a ženy** – zákaz všech forem diskriminace včetně diskriminace pohlaví.²⁸

²⁸ Vilamová (2005), str. 62 - 64

4.6 Projektový cyklus a jeho fáze

Projektový cyklus je v zásadě rámec, ve kterém se odehrávají všechny činnosti projektového manažera. Projektový cyklus je v zásadě stále stejný, odlišuje se jen ve způsobu jeho naplnění.²⁹ Různí autoři dělí projektový cyklus do různého počtu fází, jejich obsah je však v podstatě shodný. Projektový cyklus nedefinuje jen různé fáze, ale také různé účastníky podílející se na procesu a také použité způsoby rozhodování. Trvání jednotlivých fází se liší a není výjimkou, že se fáze dokonce prolínají (ukončení – udržení – nalezení dalšího problému).

1. Existence problému, identifikace a formulace záměru
2. Příprava projektu a jeho formulace
3. Posouzení a schválení
4. Vyjednávání a financování
5. Implementace a monitorování
6. Hodnocení

Principy projektového cyklu:³⁰

- využití logického rámce k analýze problému a tvorbě řešení
- tvorba kvalitní projektové dokumentace ve všech fázích projektového cyklu a její sdílení
- zapojení klíčových zainteresovaných skupin
- jasná formulace cílů a záměrů projektu
- integrace prvků jakosti řízení jakosti v průběhu celého cyklu

Existence problému, identifikace a formulace záměru

Obsahuje počáteční myšlenku projektu a její předběžný nástin, čemuž by měla předcházet důkladná analýza situace s ohledem na specifika dané problematiky

²⁹ Více o projektovém cyklu Dočkal, 2007, Kantor, Marek, 2007, Vilamová, 2004

³⁰ Kolektiv. Fondy EU: Glosář základních pojmů. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Odbor vnějších vztahů, 2005, s.45.

a regionu, ve kterém má být projekt realizován. Primárně je zapotřebí zjistit, zda je možné na daný projekt čerpat finanční prostředky ze strukturálních fondů – jinými slovy, je-li projekt zařaditelný pod některý z dotačních titulů, což by měl být schopen posoudit schopný projektový manažer. Pokud tomu tak není, nebo panuje-li ohledně dotačního titulu nejistota, je potřeba situaci konzultovat s kompetentním orgánem. Pokud je projekt vhodný pro financování z některého programu, může se přikročit k další fázi.

Příprava projektu a jeho formulace

Návrh záměru je v této fázi pečlivě a podrobně rozpracován, včetně finanční a institucionální analýzy a dopadu na životní prostředí. Plánování projektu obsahuje posouzení jeho rozsahu, rozpočtu, aktivit, rozvržení časového harmonogramu, personálního obsazení, propracování jeho oblastí a zvážení všech jeho rizik a nástrah. Hlavním účelem této fáze je potvrdit význam a proveditelnost projektu. Této fázi by měla být věnována obzvláště velká pozornost neboť právě kvalitní plán je základem pro úspěšný projekt. Je nutné myslet na to, že problémy, které nebudou vyřešeny ve fázi přípravy, pak budou muset být řešeny ve fázi realizace, kde však již mohou přinést daleko větší komplikace.

Posouzení a schválení

V této fázi je projekt posuzován řídicím orgánem, který žádost o podporu včetně všech jejích povinných příloh přijímá a dále ji hodnotí a analyzuje z hlediska formální a věcné přijatelnosti, přičemž jsou zkoumány jeho technické, finanční, ekonomické a sociální aspekty a jeho dopady na horizontální témata. V této fázi musí být mezi žadatelem a řídicím orgánem navázána komunikace nezbytná k doplnění informací o projektovém záměru.

Vyjednávání a financování

V této fázi se jedná především o rozpočet projektu a je podepisována smlouva mezi žadatelem a schvalovatelem. V případě klasného posouzení projektu je projekt schválen k financování. Součástí rozhodnutí o přidělení dotace jsou i podmínky, které je příjemce dotace povinen při čerpání dodržovat. Poskytnutá dotace je účelová a lze z ní tak čerpat prostředky pouze pro účel uvedený v rozhodnutí. Je nutné nejen dodržet výši poskytnutých prostředků, ale také jejich skladbu.

Implementace a monitorování

Tato část je často nejdelší fází, neboť se jedná o vlastní realizaci projektu. Monitorování, které probíhá jak v průběhu, tak i na konci realizace je v zásadě kontrolou, jak se v realizaci daří dodržovat plánované aktivity i finance. Pokud v průběhu realizace zjistíme problémy³¹, aplikujeme vhodné opravné prostředky, které však mohou pozměnit harmonogram i rozpočet projektu.

V této fázi je kladen důraz na kvalitní administraci a na projektový tým jsou kladeny velké požadavky. Pokud by tomu tak nebylo, hrozilo by jak krácení dotace, tak v případě nejhorším i její odebrání.

Pokud je projekt schválen a začne být realizován, čeká na příjemce také úkol pravidelného monitoringu, který je nedílnou a nepostradatelnou součástí projektového cyklu. Monitoring je také jedním z základních principů regionální politiky EU (viz. kapitola 3). Cílem monitoringu je pravidelná kontrola průběhu projektu ve všech jeho aspektech a porovnávání dosažených ukazatelů se stanovenými cíli.

³¹ Nejčastěji se jedná o problémy s časovým harmonogramem nebo s rozpočtem. Harmonogram se v průběhu monitorování může upravit, nesmí to však nijak narušit průběh projektu či jeho účel. V rozpočtu jde většinou o problémy týkající se struktury dotace – i když je plán zhotoven podrobně, při realizaci často nastanou drobné změny. V této situaci lze však po domluvě s řídicím orgánem provést změnu struktury rozpočtu – jde o přesun ze jedné kapitoly rozpočtu do jiné, vždy však dle rozhodnutí o přidělení dotace.

Monitoring zahrnuje kontrolu nejen pravidelného a efektivního čerpání přidělených prostředků, ale také identifikuje rizika, která by mohla nastat a předem hledá cesty jak jim předejít, pokud je to možné. Při monitoringu je ověřováno plnění podmínek stanovených v přidělení dotace, kontrolovány jsou nesrovnalosti ale i plněné cíle projektu. Tato kontrola je pak klíčová pro další proplácení nákladů projektu. Kontrola probíhá na úrovni formální a finanční.

Monitorování se děje formou zasílání monitorovacích zpráv, monitorovacích návštěv, žádostí o platbu, finančních zpráv o čerpání grantu, zpráv o realizaci projektu a mnoha příloh, které je příjemce povinen pravidelně poskytovat svému řídicímu orgánu.

Hodnocení

V této fázi jsou konfrontovány výsledky a dopady projektu s jeho cíli. Chyby a nedostatky projektu mohou být dále zpracovány a použity k formulaci nového projektového záměru.

4.7 Finanční toky strukturálních fondů

Finanční toky prostředků z rozpočtu EU (strukturální fondy -SF, kohezní fond – CF)) probíhají ve 4 základních liniích:

- Evropská komise stanoví celkový objem svého závazku na program a fond za programové období. Po schválení programu zašle České republice na účet platebního certifikačního orgánu (PCO) zálohovou platbu;
- Evropská komise zasílá průběžné platby a závěrečnou platbu České republice na účet PCO na základě žádostí doložených provedenou certifikací;
- PCO provádí převody prostředků z rozpočtu EU (SF/CF) do kapitol státního rozpočtu;
- kapitoly státního rozpočtu uvolňují prostředky, které mají být kryty z prostředků z rozpočtu EU (SF/CF).

PCO spravuje pouze prostředky z rozpočtu EU (SF/CF). Veškeré platby z a do Evropské komise probíhají v €.

Za finanční toky mezi Evropskou komisí a ČR jsou považovány finanční toky probíhající mezi Evropskou komisí a Ministerstva financí České republiky (MF ČR), resp. PCO.

Zálohovou platbu poskytne EK České republice po vydání rozhodnutí k danému programu.

Zálohové platby

PCO sdělí v dostatečném předstihu příslušnému orgánu Evropské komise údaje o bankovním účtu, na který bude převod prostředků proveden, a Evropská komise převede zálohovou platbu na účet PCO.

Výše zálohové platby pro SF činí:

1. 2 % z celkového příspěvku SF na program (tato platba je provedena v roce 2007);
2. 3 % z celkového příspěvku SF na program (tato platba je provedena v roce 2008);
3. 2 % z celkového příspěvku SF na program (tato platba je provedena v roce 2009).

Výše zálohové platby pro CF činí:

1. 2,5 % z celkového příspěvku CF na program (tato platba je provedena v roce 2007);
2. 4 % z celkového příspěvku CF na program (tato platba je provedena v roce 2008);
3. 4 % z celkového příspěvku CF na program (tato platba bude převedena v roce 2009).

Po obdržení zálohové platby musí být veškeré následující požadavky na spolufinancování z rozpočtu EU (SF/CF), tj. žádosti o průběžné platby a žádost

o závěrečnou platbu zasílané Evropské komisi, založeny na certifikovaných výdajích vynaložených příjemci.

Není-li Evropské komisi zaslána žádná žádost o průběžnou platbu do 24 měsíců ode dne, kdy Evropská komise vyplatí první splátku zálohové platby, vrátí PCO prostředky zálohové platby Evropské komisi.

Průběžné platby

PCO žádá Evropskou komisi o doplnění zůstatku na účtu PCO zpravidla třikrát ročně. Aby Evropská komise mohla provést platbu do konce příslušného kalendářního roku, musí být žádost o platbu předložena nejpozději do 31. října běžného roku. Průběžné platby vyplácí Evropská komise v závislosti na dostupných finančních prostředcích, pokud nedošlo k pozastavení plateb do 2 měsíců ode dne registrace žádostí o platbu Evropskou komisí.

Celkový součet zálohových plateb a průběžných plateb z rozpočtu EU nesmí překročit 95 % celkové alokace EU na daný program.

Závěrečná platba

Řídící orgán rozhoduje o částečném uzavření programu, přičemž uzavření se týká projektů dokončených v období do 31. prosince předchozího roku. Částečné uzavření bude provedeno v případě, že PCO předloží EK do 31. prosince daného roku:

1. výkaz výdajů týkající se dokončených projektů do 31. prosince předchozího roku;
2. prohlášení o částečném uzavření, ve kterém auditní orgán vyhodnotí zákonnost a řádnost dotčených výdajů.

Závěrečná platba bude vyplacena, předloží-li členský stát Evropské komisi do 31. března 2017 tyto dokumenty:

1. žádost o závěrečnou platbu, výkaz výdajů a certifikát;
2. závěrečnou zprávu o implementaci programu, kterou vypracuje příslušný ŘO, schválí MV a Evropská komise považuje tuto zprávu za přijatelnou;

3. prohlášení o uzavření.

Vracení prostředků do rozpočtu EU

EK může požadovat vrácení prostředků poskytnutých z rozpočtu EU (SF/CF) v případě, že:

1. zálohová platba nebyla využita. Jestliže nebyla v průběhu 24 měsíců ode dne schválení příspěvku z rozpočtu EU (SF/CF) Evropskou komisí zaslána Evropské komisi žádná žádost o průběžnou platbu, považují se prostředky poskytnuté z rozpočtu EU v rámci zálohové platby za nevyužité (pravidlo N + 24);
2. prostředky byly nesprávně využity.

PCO nemusí vrátit nesprávně využitě prostředky do rozpočtu EU v případě, že nesrovnalost byla zjištěna a odstraněna na národní úrovni a řídicí orgán podnikl kroky směřující k tomu, aby se obdobné nesrovnalosti v budoucnu nevyskytly.

Nesprávně využitě prostředky, které byly vráceny na účet PCO a které nebyly vráceny do rozpočtu EU, mohou být znovu použity v rámci příslušného programu, u něhož k nesrovnalosti došlo.

ŘO zajistí, že se příspěvek z rozpočtu EU (SF/CF) znovu nepoužije pro operace, které byly předmětem opravy financování. V případě, že byla provedena oprava financování z důvodu systémové nesrovnalosti, nesmí se příspěvek z rozpočtu EU (SF/CF) použít ani na stávající operace v rámci celé prioritní osy nebo její části, u níž došlo k této systémové nesrovnalosti.

Vracení nevyužitých nebo nesprávně použitých prostředků poskytnutých z rozpočtu EU (SF/CF) Evropské komisi provádí PCO:

1. odečtením výše těchto prostředků od příštího výkazu certifikovaných výdajů;
nebo
2. není-li celá výše prostředků, které mají být vráceny, pokryta bodem 1, proplacením prostředků ve výši odpovídající tomuto rozdílu do rozpočtu EU.

PCO vede evidenci o částkách vrácených do rozpočtu EU a na základě platebních výměrů, resp. jiných relevantních dokumentů od územního finančního orgánu nebo regionální rady nebo pravomocných rozsudků soudu vede evidenci o částkách, které mají být vráceny, v tzv. knize pohledávek.

PCO vypracovává roční zprávu o částkách, které:

1. byly vyjmuty z předložených výkazů výdajů poté, co byly vyjmuty ze spolufinancování z prostředků z rozpočtu EU (SF/CF);
2. byly vymoženy a byly odečteny od předložených výkazů výdajů;
3. zatím nebyly vymoženy, ale na které byl vydán do 31. prosince předcházejícího roku platební výměr, resp. jiný relevantní dokument ÚFO či RR nebo pravomocný rozsudek soudu.³²

³² MF ČR: *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 – 2013.*
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_fondy_28820.html?year=PRESENT (14.5.2008)

5 Vlastní návrhy řešení a jejich přínos

Tato kapitola se bude zabývat praktickými aspekty projektů, riziky, které mohou přinést i chybami, kterých se žadatelé dopouští. Obsahuje také návrhy, proč a jak se těmto chybám vyhnout.

5.1 Praktické aspekty projektů a rizika pro jejich příjemce

V období 2007 – 2013 je dostupné k čerpání velké množství finančních prostředků. Vzhledem k tomu, že Česká republika ještě stále není příliš zběhlá v organizaci v oblasti dotací a v efektivní alokaci těchto zdrojů, přinášejí s sebou strukturální fondy i poměrně zásadní problémy. Podobně tak nastávají problémy u konečných příjemců dotace, neboť celý projektový a dotační proces je náročný (ne však nezvládnutelně) nejen na administraci, ale též na finanční i lidské zdroje. Lze říci, že celý proces vyžaduje na všech stranách snahu a pevné nervy, avšak toto úsilí je odměněno hladkým průběhem čerpání dotace.

Prvním problémem, který vyvstává, je fakt, že ačkoliv nové období začalo 1. 1. 2007, v některých programech dosud (květen 2008) nebyly vyhlášeny žádné výzvy k předkládání projektů. Tento fakt je alarmující z toho důvodu, že finanční alokace je víceméně rovnoměrně rozložena na jednotlivé roky a díky existenci pravidla $n+2^{33}$ (resp. $n+3$) bude potřeba finance vyčerpat do roku 2010. Mezitím bude ovšem potřeba již plynule čerpat finance alokované na roky 2008, 2009 a 2010. Pokud bychom si dovolili odhad, že první projekty z OPVK začnou na začátku 2009, je velmi pravděpodobné, že nastane „zběsilé“ rozdělování peněz, často na projekty, ve kterých spíše než o rozvoj celkové infrastruktury, kompetencí či metodik půjde o jednorázové investice, do kterých se efektivně nepromítne princip udržitelného rozvoje.

³³ Za normálních okolností platí pravidlo $n+2$ – finance alokované např. na 2007 musí být vyčerpány do konce 2009. ČR má ale na první tři roky výjimku z tohoto pravidla na $n+3$.

Příčinou vzniku tohoto problému je často nedostatečné personální zajištění u řídicích orgánů, kde jsou výzvy k předkládání již často připraveny, ovšem nejsou lidské zdroje, které by zajišťovaly jejich chod.

Základní a střední školy, které by mohly čerpat v OPVK, často váhají, neboť nemají zkušenosti ani prostředky na přípravu projektu. To pak vede k menší poptávce po dotacích, ačkoliv alokovaných financí je dostatek.

Jak již bylo několikrát řečeno, dotace ze strukturálních fondů obnášejí nejen pomoc, ale též zodpovědnost. Představa mnoha žadatelů, že se projekt „nějak napíše, až bude trocha času“, je zcela mylná. Projekt vyžaduje od počátku nasazení. V ideálním případě žadatel vyčlení pracovní sílu (síly) na zpracování projektu a také je za to ohodnotí. Tato situace však nenastává u měkkých projektů tak často, jak by měla. Bohužel je též nutné počítat s alternativou, že projekt neprojde hodnocením, a tudíž nebude k dotování vybrán.

Není však potřeba hned projekt hodit do odpadkového koše. Je možné jej doplnit či vylepšit a zkusit jej podat při některé z dalších výzev.

Žadatel má několik možností, jak si přípravu projektu zjednodušit. Každá tato cesta má své výhody a nevýhody.

Jednou z možností je najmout si agenturu (či profesionálního projektového manažera), která se zabývá zpracováváním projektových žádostí.

- + mělo by jít o subjekt zkušený a profesionální, který se v problematice vyzná
- + má zkušenosti s komunikací s řídicím orgánem, ví na koho se obrátit s případnými dotazy
- tento postup představuje vysoké náklady, často paušalizované
- agentura neručí za to, že projekt bude úspěšný
- nemusí být profesionálové
- mezi žadatelem a agenturou může nastat komunikační šum a projektový záměr pak není formulován takovým způsobem, jakým byl žadatelem zamýšlen.

Dalším možným způsobem je kontaktovat některého z předchozích úspěšných žadatelů. Velkou výhodou je, že si tak subjekty mezi sebou bezplatně vyměňují svá know-how. Např. u ZŠ a SŠ je toto dost běžný způsob.

Školení pořádané řídicím orgánem jsou také jednou z možností jak si pomoci s některými nejasnostmi s podáváním projektových žádostí. Žadatel však musí bedlivě sledovat a kontrolovat webové stránky řídicího orgánu, aby se o takovém školení dozvěděl. Kladnou stránkou tohoto způsobu jsou opravdu aktuální informace, které se k žadateli dostanou a různé tipy, jak co nejúspěšněji zpracovat projektovou žádost. Nevýhodou je právě slabá informovanost veřejnosti o takových školeních.

Posledním způsobem, jak se vypořádat s projektovou přípravou, je samostatné zpracování žadatelem. To má opět své výhody a nevýhody.

- + přesná formulace projektového záměru
- + možná zkušenost s předchozími projekty
- náročnost na lidské zdroje i finance
- nepřesná orientace v OP
- přehlédnutí některého hodnotícího kritéria, které by mohlo přinést potřebné body pro úspěch žádost
- někdy nekritický pohled na příliš vykonstruovaný projekt

Při celé přípravě projektu je nutné především komunikovat s řídicím orgánem a pravidelně kontrolovat aktuální informace na jejich internetových portálech.

Častým problémem, který trápí především menší organizace, je problém předfinancování projektu. Většina těchto subjektů si peníze na začátek projektu většinou musí půjčit formou úvěru v bance, neboť i když některé projekty (především měkké) jsou financovány zálohovými platbami, než první platba projde administrativní mašinérií, trvá to nějaký čas. Ačkoliv se u měkkých projektů hradí i 100% způsobilých výdajů, přesto tak u příjemce vznikají náklady, které je nutné financovat jeho prostředků. Takovými náklady jsou právě např. úroky z úvěru, neboť tento náklad není uznatelný. S tím mají též velký problém NNO, neboť ty nesmí vykazovat zisk. Vystává tak otázka, z jakých prostředků mají tyto náklady uhradit.

Problémy mohou nastat i v oblasti partnerství. Jednou z nedořešených otázek je financování partnera projektu z projektu. U některých OP to povoleno nebylo a stále o tomto problému jedná, což je dost zarážející, vzhledem k tomu, že období již téměř rok a půl běží. Nemožnost partnera zaplatit může vést až k jeho ztrátě a nebo k obcházení této otázky zaměstnáním partnera u žadatele. Pak už ale partnerství postrádá svůj smysl, neboť se partner stává kmenovým zaměstnancem žadatele. Druhou možností je, že partner přislíbí pomoc zdarma. Možným rizikem je též ztráta partnera. Partner přislíbí účast na projektu, projekt je schválen a partner následně z nějakého důvodu z projektu vycouvá. Proti tomuto riziku se lze jen těžko bránit, protože uzavřít smlouvu o partnerství dokud není projekt schválen, je zbytečné.

Je nutné dbát na plnění stanovených aktivit projektu v souladu se stanoveným harmonogramem. Tyto aktivity jsou 100% závazné, a pokud by nebyly splněny, může být zkrácen rozpočet projektu.

Někdy také dochází k potřebě změnit rozložení finančních prostředků mezi kapitolami. K tomu by nemělo docházet pravidelně, ovšem tato změna je povolena v mezích daných Rozhodnutím o přidělení dotace a po formální žádost na řídicí orgán. Pokud je tato změna schválena, může ji subjekt provést. Tyto změny rozpočtu by příjemce neměl provádět programově, neboť to nepůsobí u řídicího orgánu příliš seriózně. Výše dotace se však již po přidělení změnit nedá.

V rozpočtu mohou nastat také problémy, které nejsou vyvolány žádnou chybou – vědomou či nevědomou – žadatele. Mohou to být změny, které nastanou v legislativě – ať už daňové či jiné, a které vyvolají navýšení nákladů. Příkladem může být zvýšení DPH nebo také z kolektivní smlouvy vyplývající navýšení platů zaměstnanců příjemce. Na tato navýšení není rozpočet nastaven a tyto náklady musí uhradit příjemce.

Příjemce by si měl svůj rozpočet pečlivě hlídat, aby nedocházelo ke zbytečnému zamítání proplacení výdajů z důvodu jejich nezpůsobilosti. Pokud si příjemce není nějakým výdajem jist, tak zde především platí pravidlo: „Konzultovat, konzultovat, konzultovat s řídicím orgánem“.

U čerpání je také nutno zmínit, že čerpat by měli příjemci průběžně – je potřeba se vyhnout nárazovému čerpání ke konci projektu. Ke každému čerpání je potřeba mít

přípravu pohotovou argumentaci pro řídicí orgán, aby bylo zcela jasné, pro jaký účel byly náklady vynaloženy, a tak, aby byly v souladu a rozhodnutím o přidělení dotace.

V době realizace projektu je potřeba zmínit některá rizika týkající se personálu nebo-li projektového týmu. Projektový tým by měl být stanoven a vybrán pečlivě před začátkem projektu. Je potřeba, aby mezi sebou členové týmu komunikovali a spolupracovali na aktivitách. Zvláště u velkých projektů je toto velmi důležité. Členové týmu si vytvářejí své know-how v jeho průběhu a mají tak povědomí o všech aktivitách, čerpání, harmonogramu a jiných aspektech projektu. Proto je nanejvýš důležité, aby fluktuace v týmu byla minimální, ideálně nulová. Výměnou osob v projektovém týmu se ztrácejí cenné vědomosti a zkušenost, což může ovlivnit plynulý chod projektu a způsobit těžkosti při ukončování projektu.

Na projektový tým by mělo být vyčleněno dostatečné množství prostředků. U měkkých projektů mohou mzdové prostředky představovat až 70% celkových nákladů.

Je třeba také zmínit udržitelnost projektu, která je jeho povinnou součástí. Na to je potřeba myslet už při tvorbě projektu, neboť projekt ve stadiu udržitelnosti musí někdo administrovat. Proto je třeba zajistit, aby byly pro tuto osobu připraveny mzdové prostředky a aby bylo jasné, kdo je poskytne. Není nutné, zvláště u měkkých projektů, na tuto činnost zachovávat celý projektový tým – to by bylo nevhodné a zbytečné – ovšem je vhodné, když v této činnosti pokračuje alespoň jedna osoba z projektového týmu, protože má pro tuto činnost potřebné know-how a zkušenosti.

Informací o dotacích je velké množství. Důležité však pro žadatele je, najít informace, které jsou relevantní, neboť jejich kvalita i rozsah jsou často rozdílné. Bohužel je nutné se orientovat v OP a jejich řídicích orgánech, neboť na jejich webových stránkách se nejčastěji aktuální informace nacházejí.³⁴

S tímto problémem je spojena i nepřehlednost informací o výzvách k předkládání projektů, jejich načasování i samotné trvání. Toto trvání není u všech OP standardizované. Z důvodu krátkých časových úseků může činit problémy vyřízení některých povinných příloh (např. stavebního povolení) s ohledem na zákonné lhůty.

³⁴ V zásadě nejucelenějším zdrojem informací jsou internetové stránky <http://www.strukturalni-fondy.cz>

Tyto administrativní překážky mohou vést až k tomu, že někteří žadatelé nestihnou své projekty předložit včas. Potenciální žadatelé mohou být těmito lhůtami odrazeni, neboť předpokládají, že všechny náležitosti nestihnout do doby ukončení výzvy splnit. Vhodným opatřením by bylo termíny výzev oznamovat určitý pevný čas předem a zároveň stanovit délku výzvy, která by měla být též standardizována.

V praxi se lze velmi často setkat se stížnostmi na dezinterpretaci faktů ze strany institucí (například řídicích orgánů nebo zprostředkujících subjektů). Žadatelům to přináší mnohé obtíže, zejména z toho důvodu, že stanovisko těchto orgánů nelze získat v písemné formě a i pokud se tak stane, jejich závaznost není vynutitelná. Jde o obtížně řešitelný problém. Patrně by pomohlo vytvoření jakéhosi seznamu často kladených dotazů (FAQ) a vypracovat k nim závazná stanoviska. Pokud ne takto, pak by alespoň stačilo, aby měli zaměstnanci přesné a především stejné instrukce, jak na kladené dotazy odpovídat.

Problém představuje také sám proces hodnocení. Žádosti jsou hodnoceny hodnotiteli, sice na základě hodnotících kritérií, přesto ale subjektivně. Toto hodnocení je pak od žadatelů vystaveno nemalé kritice objektivity při výběru projektů. Není výjimkou, že jsou komisí vybrány projekty s nižším bodovým ohodnocením na základě doplňkových kritérií. Problematiku objektivity hodnocení lze řešit zjednodušením a ztransparentněním systému hodnocení. V systému hodnocení by se měla promítnout objektivní složka (například finanční zdraví žadatele), i subjektivní složka (relevance k cílům výzvy, dopad na cílové skupiny). Všechna hodnotící kritéria by také měla být žadatelům předem známa.

Ve fázi hodnocení projektů vznikají problémy u monitorovacích indikátorů pro hodnocení dopadu projektu, které bývají často zcela irelevantní. Aby žadatelé získali při hodnocení maximální počet bodů, uvádějí zcela nesmyslné hodnoty ukazatelů. To může v konečném důsledku vést ke snížení nebo odebrání dotace. Na indikátory obecně je kladen často větší důraz než na celkový dopad projektu, což je snad až přílišný formalismus. V tomto případě se zdá být jediným řešením omezení vazby monitorovacích indikátorů na hodnotící kritéria.

Časové hledisko, které bylo zmíněno výše, je problém velkým problémem i v projektovém cyklu samotném. Dochází k časovým prodlevám při schvalování žádostí, podpisu smluv a jiných administrativních úkonů ze strany subjektů implementační struktury. Prodlení často nutí žadatele odkládat začátek realizace projektu (popřípadě měnit jeho rozpočet). Bylo by tedy vhodné maximálně zjednodušit koloběh dokumentů a procesů potřebných k hodnocení a schválení žádosti a k podpisu smlouvy. Toho lze dosáhnout stanovením závazných lhůt, ve kterých jsou subjekty povinny podepsat smlouvu se žadatelem nebo učinit jiný úkon (například vydání potvrzení o přidělení dotace).

Problémy s časovými prodlevami se netýkají jen začátku projektu, ale především jeho realizace a ukončení. Jak bylo zmíněno v odstavci o předfinancování, vyplacení dotace je problémem, který žadatelé musí řešit různě. V současnosti dochází k několikaměsíčním prodlevám mezi žádostmi o platbu zaslanými na řídicí orgán a faktickým proplacením požadované částky. Ačkoli by měl orgán do 30 dnů na monitorovací zprávu reagovat, neděje se tak. Žadatel však proti tomuto problému nemá velkou obranu, neboť na formální i finanční kontrolu monitorovacích zpráv musí počkat. Pokud je v nich vše v pořádku (avšak praxí je, že je potřeba opravit nesrovnalosti), může se přistoupit k samotnému proplácení.

Není výjimkou, že proplacení žádostí o platbu proběhne až několik měsíců poté, co o něj bylo žádáno. Lhůty by měly být zpřesněny a pro řídicí orgán by zde měla být zakotvena sankce (alespoň psychologická) za jejich neplnění. Otázkou zůstává, v jaké míře by byly prostředky k nápravě ze strany žadatelů využívány.

5.2 Desatero úspěšného projektu

1. Kdo může žádat

Žadatelem oprávněným k předkládání návrhů projektů může být jak fyzická osoba, tak právnická osoba, která má sídlo v České republice a je přímo odpovědná za přípravu a řízení projektu, tzn., nesmí působit jako prostředník.

2. Mít jasnou představu o tom, co chci realizovat

Žadatel musí vědět, jaký projekt chce realizovat, proto by měl být jeho projektový záměr pečlivě promyšlen. Záměr je úvodní fází jeho přípravy. Je identifikován nějaký problém, nedostatek, potřeba nebo zájem a má být řešen či naplněn pomocí zamýšleného projektu. Projekt lze charakterizovat jako soubor aktivit, jejichž realizací v určeném časovém období dosáhneme požadovaného cíle. Záměr projektu je velmi dobré popsat. Popis by se měl skládat z charakteristiky problému, který projekt řeší, cílových skupin, kterých se projekt týká nebo bude na ně zaměřen, cílů, tedy co bude výsledkem a chceme toho dosáhnout a v neposlední řadě také strategie, postupů a metod směřujících k dosažení cílů.

3. Jakých cílů chci dosáhnout

S jasnou představou o projektu úzce souvisí cíle, kterých chce žadatel dosáhnout. Je nutné, aby si tyto cíle vytyčil a aby věděl, jak jich dosáhne.

4. Prostudovat si Programový dodatek

Programový dodatek každého programu podrobně popisuje jednotlivé cílové skupiny a oblasti pomoci ESF. Důkladné prostudování pomůže ujasnit myšlenky.

5. Nevymýšlet nemožné, pohybovat se v mantinelech realizovatelnosti

Žadatel by měl zvážit své časové a odborné možnosti v souvislosti se seznámením s nároky a požadavky příslušného programu.

6. Být v souladu s právem ČR a EU

Programy ESF v České republice se řídí legislativou EU, ale také i ČR. Je nutné brát tuto legislativu v projektech v potaz.

7. Nebát se získat informace, ptát se a konzultovat

Konzultací a radami vznikne kvalitnější projekt. Tato činnost je bezplatná. Aktualizované informace lze získat na internetových stránkách řídicích orgánů. Když projekt předložíte v rámci určitého opatření a bude zamítnut, může být vhodný pro financování z jiného opatření. Proto je důležité projekt projednat s vedoucím programu. Pomůže vám při identifikaci vhodného opatření.

8. Dodržet podmínky výzvy

Ve výzvě jsou přesně definovány podmínky podávání přihlášek. Je důležité dodržení všech uvedených náležitostí.

9. Nepodceňovat povinné přílohy a jejich formát

Je potřeba dodržovat formální úpravu přihlášky a nezapomenout na všechny povinné přílohy k přihlášce.

10. Dávat pozor na dodržování termínů

Termíny je třeba vždy striktně dodržovat, v případě jejich nedodržení je projekt vystaven neúspěchu. Proto bychom si měli vymezit dostatek času na stihnutí všech náležitostí.³⁵

³⁵ PAVLÁK, M. *Lidské zdroje a fondy EU: Evropský sociální fond jako nástroj spolufinancování projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů.*

6 Závěr

Cílem této práce bylo objasnit systém fungování regionální politiky, vysvětlit systém fungování strukturálních fondů a především se zaměřit na jeden z nich, a to Evropský sociální fond, který představuje velké možnosti v oblasti zaměstnanosti, dalšího vzdělávání, rekvalifikace a celkově lidských zdrojů. Práce má být pomůckou k orientaci v systému operačních programů, priorit i oblastí podpory, které jsou financovány z ESF. Měla by být jednoduchým návodem k tomu, jak s fondy EU pracovat, jak je uchopit, ale také jakých chyb se vyvarovat. Práce se snaží poskytnout informace pro potenciální žadatele o dotace ze strukturálních fondů EU a navést žadatele správným směrem při přípravě projektů.

Teoretická část této práce se snaží čtenáře zavést k základním pojmům z oblasti regionální politiky. Veřejnost je často těmito pojmy zaskočena, ačkoliv nepopisují nic složitého. Strukturální fondy jsou právě jedním z nástrojů regionální politiky a pro Českou republiku jsou možností, jak pomoci svým regionům na mnoha úrovních. Pro Českou republiku je vyhrazeno na nové programovací období 2007 – 2013 velké množství prostředků a je na ní, jakým způsobem s nimi naloží. Pokud bude vytvářet velké administrativní překážky nebo k nim přistupovat laxně, hrozí nebezpečí, že Česká republika prostředky vyčerpá nestihne, což by byla velká škoda. Takové množství prostředků už v dalším programovacím období vyhrazeno nebude, neboť existuje předpoklad, že regiony se dostanou na úroveň průměrných regionů EU a nebudou tak již tuto pomoc potřebovat.

V poslední kapitole se práce zabývá praktickými aspekty strukturálních fondů. I přes to, že informací o strukturálních fondech je velké množství, panuje mezi veřejností množství mýtů o strukturálních fondech, které vedou k ostychu pouštět se do realizace projektů z těchto fondů podpořených. Naopak zkušenosti žadatelé vědí, že celý projektový cyklus je sice dosti formalizovaný, ale ne nezvládnutelný a pokud je projekt kvalitně připraven, není jeho administrace natolik náročná, jak by se mohla zdát.

I přes to, že existují problémy na úrovni řídicích orgánů, většiny chyb se dopouští žadatelé samotní. Buď své síly podceňují a předem tak vzdávají možnost financování

z evropských peněz, nebo je naopak přeceňují a píší velikášské projekty, které ovšem nemají reálný základ, často jsou bez přesahu a jde v nich jen o peníze. Také se dopouštějí klasických, avšak závažných chyb jako je například nedodání potřebných příloh či opomenutí jednoho ze zásadních podpisů, což jejich projekty odsuzuje k zániku hned z kraje.

Práce ovšem nemá být pro žadatele odrazením, ale naopak podporou k podávání projektů. Pokud se veřejnost zorientuje v celém systému strukturálních fondů a ví, kde hledat aktuální informace, nebude pro ni jistě problém pustit se do přípravy a realizace projektů financovaných ze strukturálních fondů.

Použité zdroje

DOČKAL, V. ed. *Regionální politika EU a naplňování principu partnerství. Případové studie České republiky, Německa, Francie a Slovinska*. Brno: IIPS, 2006. 153 s. ISBN 80-210-4012-2.

DOČKAL, V. *Strukturální fondy EU – projektový cyklus a projektové řízení. Příručka projektového manažera*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 137 s. ISBN 978-80-210-4390-9.

FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: CDK, 2003. 743 s. ISBN 80-7325-015-2.

KANTOR, T., MAREK, D. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. Brno: Barrister & Principal, 2007. 210 s. ISBN 978-80-87029-13-8.

KOLEKTIV. *Fondy EU: Glosář základních pojmů*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Odbor vnějších vztahů, 2004. 79 s. ISBN 80-239-6121-7.

PAVLÁK, M. *Lidské zdroje a fondy EU. Evropský sociální fond jako nástroj spolufinancování projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů*. 1. vyd. Praha: ASPI, a. s., 2006. 128 s. ISBN 80-7357-139-0

VILAMOVÁ, Š. *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0

VILAMOVÁ, Š. *Čerpáme finanční zdroje Evropské unie – praktický průvodce*. Praha : GRADA Publishing, 2005. 200 s. ISBN 80-247-1194-X.

Evropský sociální fond v ČR. *Co je ESF* [online]. 2008 [cit. 3. 2. 2008]. Dostupné z: <http://www.esfcr.cz/clanek.php?lg=1&id=8>.

Evropský sociální fond v ČR. *Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost 2007- 2013* [online]. 2008 [cit. 7. 3. 2008]. Dostupné z: http://www.esfcr.cz/files/clanky/3486/OPLZZ_pro_EK.pdf.

Evropský sociální fond v ČR. *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. 2008 [cit. 7. 3. 2008]. Dostupné z: http://www.esfcr.cz/files/clanky/3462/070305_OP_VK_Brusel.pdf.

Integrovaný portál MPSV. *Opatření Evropského sociálního fondu* [online]. 2008 [cit. 7. 3. 2008]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf/opatreni>.

Fondy Evropské unie. *Partneři pro projekty* [online]. 2008 [cit. 12. 3. 2008]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/old/1084790864040308_reader_final_cz.doc.

Fondy Evropské unie. *Národní strategický referenční rámec*. [online]. 2008 [cit. 25. 4. 2008]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/NOK/NSRR_final_1.pdf

Fondy Evropské unie. *Národní rozvojový plán ČR na 2007 – 2013*. [online]. 2007 [cit. 25. 4. 2008]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/old/1141122325.materi-l-nrp---iii.-nrp-upraveny---str-113-a-124.pdf>

Fondy Evropské unie. *Strategické obecné zásady společenství*. [online]. 2007 [cit. 25. 4. 2008]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Regionalni_politika/Regionalni_politika_EU_2007_2013/Dokumenty/Rozhodnuti_Rady_SOZS_2006_702_ES.pdf >

EurActiv. *Kohezní fond*. [online]. 2008 [cit. 28.4.2008]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/kohezni-fond> >

Fondy Evropské unie. *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost*. [online]. 2008 [cit. 26. 4. 2008]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2007_2013/OP_Vzdelavani/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf>

Fondy Evropské unie. *Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost*. [online]. 2008 [cit. 26. 4. 2008]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/OP_LZZ_FINAL.pdf>

Fondy Evropské unie. *Operační program Praha Adaptabilita*. [online]. 2008 [cit. 26. 4. 2008]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Programy_2007_2013/OP_Praha_Adaptabilita/OPPA_CS_zari_07_verze_4.pdf>

MF ČR. *Metodika finančních toků a kontroly programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu na programové období 2007 – 2013*. [online]. 2008 [cit. 10. 5. 2008]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_fondy_28820.html?year=PRESENT>

Fondy Evropské unie. *Cíle a nástroje politiky soudržnosti období 2004 – 2006 a 2007 – 2013*. [online]. 2008 [cit. 27. 3. 2008]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/old/1135676046.srovn-n-c-l-a-n-stroj-politiky-soudr-nosti-v.doc>>

Seznam použitých zkratk

EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (Evropský zemědělský, orientační a záruční fond)
EK	Evropská komise
ERDF	European Regional Development Fund (Evropský fond regionálního rozvoje)
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FIFG	Financial Instrument for Fisheries Guidance (Finanční nástroj na orientaci rybolovu)
HDP	Hrubý domácí produkt
HNP	Hrubý národní produkt
HSS	Hospodářská a sociální soudržnost
IOP	Integrovaný operační program
JPD	Jednotný programový dokument
KF	Kohezní fond (Fond soudržnosti)
LAU	Local administrative unit (Místní administrativní jednotka)
LFA	Logical Framework Approach (Logický rámcový přístup)
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MŽP ČR	Ministerstvo životního prostředí ČR
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques (Nomenklatura územních statistických jednotek)
OP	Operační program
OP D	Operační program Doprava
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP PA	Operační program Praha – Adaptabilita

OP PI	Operační program Podnikání a inovace
OP PK	Operační program Praha – Konkurenceschopnost
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OP VVI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
PCO	Platební a certifikační orgán
PHARE	Pomoc Polsku a Maďarsku při restrukturalizaci hospodářství
ROP	Regionální operační program
RPS	Rámec podpory společenství
SAPARD	Zvláštní předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova
SF	Strukturální fond
SOZS	Strategické obecné zásady společenství
SROP	Společný regionální operační program

Seznam tabulek a grafů

Graf 1: *Rozdělení prostředků alokovaných na 2007 – 2013 podle jednotlivých cílů v %*

Graf 2: *Percentuální rozdělení alokace 2007 – 2013 mezi nástroje regionální politiky*

Tabulka 1: *Územní statistické jednotky dle doporučeného počtu obyvatel*

Tabulka 2: *Počet regionů v jednotlivých druzích územních statistických jednotek*

Tabulka 3: *Jednotky NUTS v ČR*

Tabulka 4: *Finanční alokace na 2007 – 2013 dle cílů*

Tabulka 5: *Finanční alokace na 2007 – 2013 dle operačních programů a nástrojů*

Tabulka 6: *Objem finančních prostředků z ESF v období 2007 – 2013*

Obrázek 1: *NUTS II a NUTS III v ČR*

Obrázek 2: *Jak zapadá projekt do systému OP*

Obrázek 3: *Schéma SWOT analýzy*

Seznam příloh

Příloha 1: *OP financované z ESF, jejich priority a oblasti podpory*

Příloha 2: *Cíle a nástroje politiky soudržnosti období 2004 – 2006 a 2007 – 2013*

Příloha 3: *Obsah monitorovací zprávy*

Přílohy

Příloha 1: OP financované z ESF, jejich priority a oblasti podpory

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost³⁶

Priorita 1 Adaptabilita

- 1.1** Zvýšení adaptability pracovní síly a konkurenceschopnosti podniků

Priorita 2 Aktivní politiky trhu práce

- 2.1** Posílení aktivních politik zaměstnanosti
- 2.2** Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj

Priorita 3 Sociální integrace a rovné příležitosti

- 3.1** Podpora sociální integrace
- 3.2** Integrace sociálně vyloučených skupin na trh práce
- 3.3** Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života

Priorita 4 Veřejná správa a veřejné služby

Priorita 5 Mezinárodní spolupráce

Priorita 6 Technická pomoc

³⁶ http://www.esfcr.cz/files/clanky/3486/OP_LZZ_FINAL.pdf

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost³⁷

Priorita 1 Počáteční vzdělávání

- 1.1 Zvyšování kvality ve vzdělávání
- 1.2 Rovné příležitosti žáků, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- 1.3 Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení

Priorita 2 Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj

- 2.1 Vyšší odborné vzdělávání
- 2.2 Vysokoškolské vzdělávání
- 2.3 Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji
- 2.4 Partnerství a sítě

Priorita 3 Další vzdělávání

- 3.1 Individuální další vzdělávání
- 3.2 Podpora nabídky dalšího vzdělávání

Priorita 4 Systémový rámec celoživotního učení

- 4.1 Systémový rámec počátečního vzdělávání
- 4.2 Systémový rámec terciárního vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji
- 4.3 Systémový rámec dalšího vzdělávání

Priorita 5 Technická pomoc

- 5.1 Řízení, kontrola, monitorování a hodnocení programu
- 5.2 Informovanost a publicita programu
- 5.3 Absorpční kapacita subjektů implementujících program

³⁷ http://www.esfcr.cz/files/clanky/3462/OP_konkurence_0907.pdf

Priorita 1 Podpora rozvoje znalostní ekonomiky

- 1.1 Rozvoj a realizace dalšího vzdělávání
- 1.2 Rozvoj lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji
- 1.3 Podpora a poradenství rozvíjející podnikatelské prostředí

Priorita 2 Podpora vstupu na trh práce

- 2.1 Začleňování znevýhodněných osob
- 2.2 Rozvoj organizací podporujících začleňování znevýhodněných osob
- 2.3 Podpora souladu pracovního a soukromého života
- 2.4 Rozvoj kapacit malých organizací

Priorita 3 Modernizace počátečního vzdělávání

- 3.1 Zkvalitňování vzdělávání na SŠ a VOŠ
- 3.2 Další vzdělávání pedagogických a akademických pracovníků
- 3.3 Rozvoj a zkvalitnění studijních programů na vysokých školách
- 3.4 Podpora žáků a studentů se specifickými vzdělávacími potřebami

Priorita 4 Technická pomoc

³⁸ http://www.esfcr.cz/files/clanky/3495/OP_adaptabilita_0907.pdf

Příloha 2: Cíle a nástroje politiky HSS období 2004 – 2006 a 2007 – 2013

2000 – 2006		2007 – 2013	
Cíle	Finanční nástroj	Cíle	Finanční nástroj
Fond soudržnosti	Fond soudržnosti	Konvergence	Fond soudržnosti ERDF ESF
Cíl 1	ERDF ESF EAGGF – orientační sekce FIFG		
Cíl 2	ERDF ESF	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - regionální úroveň - národní úroveň	ERDF ESF
Cíl 3	ESF		
INTERREG	ERDF	Evropská územní spolupráce	ERDF
URBAN	ERDF		
EQUAL	ESF		
LEADER+	EAGGF – orientační sekce		
Rozvoj venkova a restrukturalizace rybolovu mimo rámec Cíle 1	EAGGF – záruční sekce FIFG	<i>Problematika rozvoje venkova a rybolovu nebude nadále součástí politiky soudržnosti, ale zařadí se pod Společnou zemědělskou politiku.</i>	
9 cílů	6 finančních nástrojů	3 cíle	3 finanční nástroje

Zdroj: <http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/old/1135676046.srovn-n-c-l-a-n-stroj-politiky-soudr-nosti-v.doc>

Příloha 3: Obsah monitorovací zprávy

	Dokument	O co jde?
Obsah projektu	Monitorovací zpráva	Shrnutí projektu. Podepisuje vždy statutární orgán příjemce (nikoliv pouze vedoucí projektu).
	Monitorovací ukazatele	Indikátory, závazné ukazatele výstupů. Soulad záměru a realizace.
Poskytování veřejné podpory	Přehled uzavřených zadávacích řízení	V případě nákupu služeb je nutné dodržet pravidla pro zadávání veřejných zakázek. Pokud byla během projektu zadána zakázka, nutno doložit průběh zadávacího řízení.
	Přehled čerpaných veřejných podpor podle blokových výjimek a podle de minimis	V případě, že projekt zakládá veřejnou podporu, je nutné doložit výši doposud poskytnuté veřejné podpory (pro účely výpočty podpory de minimis).
Obecné finanční aspekty	Přehled čerpání uznatelných výdajů	Seznam doposud čerpané podpory na způsobilé náklady v projektu (přichází v úvahu u etapových či průběžných platebních režimů).
	Žádost o platbu	Žádost o závěrečnou platbu. Může navazovat na dřívější průběžné platby.
	Soupiska účetních dokladů a kopie účetních dokladů	Seznam výdajů a doložení jejich způsobilosti. Doklady musí být zpravidla očíslovány. Stačí prosté kopie jednotlivých účtenek.
	Výpis z bankovního účtu	Projektu musí mít samostatný bankovní účet. Výpisy z tohoto bankovního účtu jsou povinnou součástí.
	Odpisy	Odpisy a amortizace majetku, dle příslušných zákonů
Osobní náklady a náhrady	Pracovní výkazy	Doložení pracovní vytíženosti jednotlivých členů projektového týmu.
	Rozpis mzdových nákladů realizačního týmu projektu	Doložení osobních nákladů členů projektového týmu.
	Rozpis cestovních náhrad	Cestovné a cestovní náhrady (diety). Výše diet je určena podle trvání služební cesty a je stanovena zákonem. Nedokládají se tedy účtenky za stravné.
Změny v projektu	Přepracovaný rozpočet projektu	V případě změn v rozpočtu projektu je nutné tyto změny uvést. Změny nelze činit libovolně.
	Přepracovaný harmonogram projektu	V případě změn v časovém průběhu realizace projektu je nutné tyto změny uvést. Změny nelze činit libovolně.
Různé	Auditorská zpráva	V případě, že je to vyžadováno, je potřeba doložit i auditorskou zprávu. Většinou je audit povinný u větších projektů.
	Doklad o DPH	V případě, že je DPH uznatelný náklad.

Zdroj: Dočkal, V. Strukturální fondy EU – projektový cyklus a projektové řízení, 2007